

1

Mathematics

Kagamitan ng Mag-aaral

Sinugbuanong Binisaya Yunit 3

Ang kagamitan sa pagtuturong ito ay magkatuwang na inihanda at sinuri ng mga edukador mula sa mga publiko at pribadong paaralan, kolehiyo, at / o unibersidad. Hinihikayat namin ang mga guro at ibang nasa larangan ng edukasyon na mag-email ng kanilang puna at mungkahi sa Kagawaran ng Edukasyon sa action@deped.gov.ph.

Mahalaga sa amin ang inyong mga puna at mungkahi.

Kagawaran ng Edukasyon
Republika ng Pilipinas

Mathematics – Unang Baitang
Kagamitan ng Mag-aaral sa Sinugbuanong Binisaya
Unang Edisyon, 2013
ISBN: 978-971-9981-12-1

Paunawa hinggil sa karapatang-sipi. Isinasaad ng Seksiyon 176 ng Batas Pambansa Bilang 8293: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa ano mang akda ng Pamahalaan ng Pilipinas. Gayon pa man, kailangan muna ang pahintulot ng pamahalaan o tanggapan kung saan ginawa ang isang akda upang magamit sa pagkakakitaan ang nasabing akda. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang patawan ng bayad na *royalty* bilang kondisyon.

Ang mga akda / materyales (mga kuwento, seleksiyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o *brand names*, tatak o *trademarks*, atbp.) na ginamit sa aklat na ito ay sa nagtataglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsikapang mahanap at mahingi ang pahintulot ng mga may karapatang-ari upang magamit ang mga akdang ito. Hindi inaangkin ni kinakatawan ng mga tagapaglathala (*publisher*) at may-akda ang karapatang-aring iyon.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon
Kalihim: Br. Armin A. Luistro FSC
Pangalawang Kalihim: Yolanda S. Quijano, Ph.D.
Kawaksing Kalihim: Elena R. Ruiz, Ph.D.

Mga Bumuo ng Kagamitan ng Mag-aaral

Convenor: Ian June L. Garces, Ph.D.

Consultant at Koordinator: Soledad A. Ulep, Ph.D.

Mga Manunulat: Soledad A. Ulep, Ph.D., Lydia M. Landrito, Edna G. Callanta, Allan M. Canonigo, Dana M. Ong, Guillermo P. Bautista, Jr., Erlina R. Ronda, Teresita R. Mañalac, Gladys Nivera, at Shirley Remoto

Mga Kontribyutor: Avelina Salvador, Remyllinda Soriano, Maricar D. Agao, Maricar Alamon, Emerenciana T. Angeles, Felipa Bassig, Nely Baylon, Ofelia Chingcuanco, Irene R. Chua, John Antonio Daganta, Mary Jean dela Cruz, Robecil O. Endozo, Rosalinda Formeloza, Lourdes Hulipas, Juvylennie Nardo, Michelle S. Silva, at Ma. Corazon Silvestre

Mga Tagasuri ng Nilalaman: Soledad A. Ulep, Ph.D., Lydia M. Landrito, Edna G. Callanta, Rogelio O. Doñes, Ph.D., at Robesa R. Hilario

Mga Tagasuri ng Wika: Atty. Manuel Lino Faelnar, Dr. Romeo S. Macan, at Jes B. Tirol

Mga Tagasalin: Nena V. Miñoza, Virginia S. Cayon, Gea C. Alonso, Ninie C. del Rosario, Jennifer O. Artiaga, Aida J. Zafra, Caren S. Selgas, at Ritchie C. Barrera

Mga Gumuhit ng Larawan: Erich D. Garcia, Eric C. de Guia, Fermin M. Fabella, Deo R. Moreno, Amphy B. Ampong, Jayson R. Gaduena, Lemuel P. Valle, Jr., Bienvenido E. Saldua, at Jayson O. Villena

Mga Naglayout: Editha F. Esperida, Anameyh R. Magtuba, Aro R. Rara, at John Rey T. Roco; **Encoder:** Jocelyn M. Conta

Inilimbag sa Pilipinas ng _____
Department of Education-Instructional Materials Council Secretariat (DepEd-IMCS)

Office Address: 2nd Floor Dorm G, PSC Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (02) 634-1054, 634-1072

E-mail Address: imcsetd@yahoo.com

Listahan sa mga Pagtulon-an

Yunit 3

Pagkuha sa One-Digit Numbers nga Adunay Minuends Hangtod sa 18.....	228
Pagkuha o Subtract 1 to 2-Digit nga Numero Hangtod sa 99 nga Walay Regrouping	234
Pagkuha sa Numero nga Adunay Regrouping sa Pinabukad o Expanded nga Han-ay	242
Pagkuha o Subtract og Usa Ngadto Duha ka Digit nga Numero Hangtod 99 nga Adunay Pag-usab Pagpundok o Regrouping	248
Sulod sa Hunahuna o Mental Computation nga Pagkuha og Usa ka Digit nga Numero nga Adunay Minuend Hangtod sa 18	256
Sulod sa Hunahuna Lamang nga Pagkuha o Subtraction sa One-Digit nga Numero nga ang Minuend Kutob sa 99	262
Paghusay sa mga Problema nga Naglambigit sa Pagkuha o Subtraction	267
Katunga sa Tibuok o One-Half of a Whole	272
Sika-upat o One-Fourth sa Tibuok	277
Katunga sa Usa ka Hut-ong	283
Ang Sika-upat sa Hut-ong	293
Mga Porma sa mga Butang	306
Pagdrowing og mga Porma.....	310
Mga Butang nga Adunay 3-ka-Dimensiyon	314
Paghimo og mga Tibuok nga Pigura	318
Numero ug Kaugalingong Hiyas nga Sumbanan ...	325

Yunit 3

Pagkuha sa One-Digit Numbers nga Adunay Minuends Hangtod sa 18

Paglab-as:

Si Ben adunay 9 ka holen. Iyang gihatag ang 4 ka holen ngadto sa iyang higala. Pila pa man ka holen ang nahabilin ni Ben?

9 ka holen kuhaan og 4 ka holen mamahimong
5 ka holen ang mahabilin.

$9 - 4 = 5$. Busa dunay 5 ka holen ang nahabilin ni Ben.
9 – 4 mabasa nga “9 kuhaan og 4 tumbas sa 5.”

$$\begin{array}{ccccccc}
 & 9 & - & 4 & = & 5 & \longrightarrow \text{Difference} \\
 & \swarrow \downarrow & & \swarrow \downarrow & & & \\
 \text{Minuend} & & & \text{Subtrahend} & & &
 \end{array}$$

Panid-i nga ang $5 + 4 = 9$ Kay ang **addition** ug **subtraction** bali bali ra.

Pagkuha sa usa ka **digit** nga numero nga adunay **minuend** hangtod 18,

- Ihulagway ang gihatag nga kasayoran sa pagkuha o **subtraction** pinaagi sa pagdrowing sa managsamang butang. Isipa nga sila nga hugpong sa samang butang.
- Kuhaa ang butang nga naghulagway sa **difference** pinaagi sa pagkuriskuris kanila.
- Ihapa ang mga butang nga walay kuriskuris. Mao kini ang tubag nga gihinganlan og **difference**.

Buluhatong Papel 1

Tun-i ang mga hut-ong o **set** sa mga hulagway. Pilia ang hustong hugpulong sa mga numero. Sulati sa inyong kuwaderno ang hustong tubag.

1.

- a. $7 + 2 = 9$ b. $7 - 5 = 2$ c. $5 + 2 = 7$

2.

- a. $9 - 6 = 3$ b. $9 - 3 = 6$ c. $6 + 3 = 9$

3.

- a. $12 - 8 = 4$ b. $12 - 4 = 8$ c. $8 + 4 = 12$

4.

- a. $16 - 5 = 11$ b. $16 - 11 = 5$ c. $10 + 6 = 16$

5.

- a. $12 + 6 = 18$ b. $18 - 12 = 6$ c. $18 - 6 = 12$

Buluhatong Papel 2

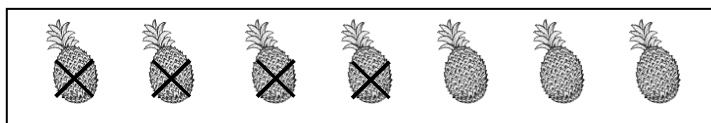
Sulati ang hugpulong sa mga numero alang sa mosunod nga mga hut-ong o **set** sa mga butang. Sulati sa papel ang tubag.

Pananglitan:

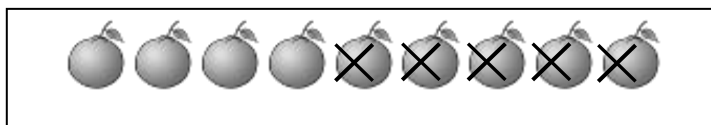

$$\underline{11} - 5 = \underline{6}$$

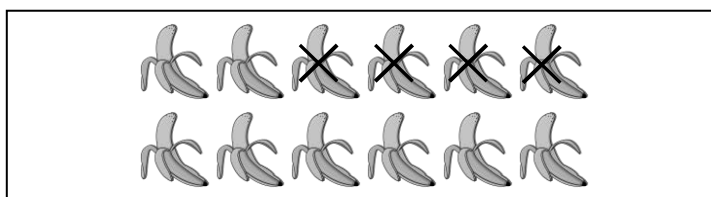
1.

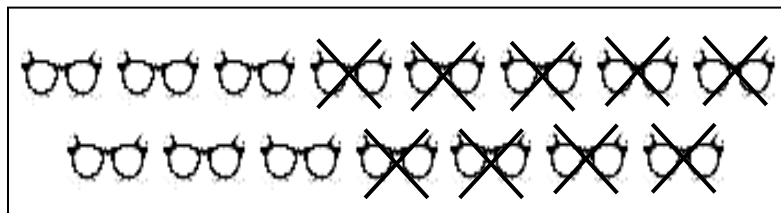
2.

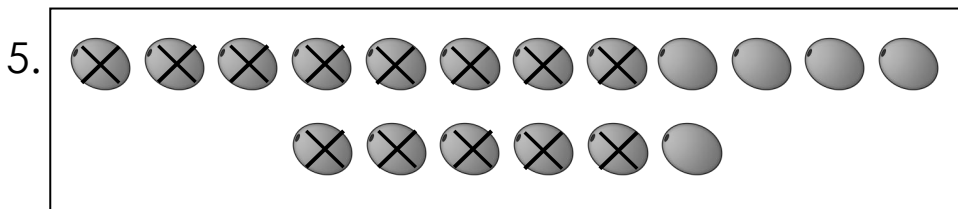

3.

4.

Buluhatong Papel 3

Pagdrowing og bisan unsang hut-ong o **set** sa mga butang aron sa paghulagway sa matag hugpulong sa mga numero. Sulati ang inyong tubag sa kuwaderno.

1. $9 - 7 = \square$

2. $14 - 3 = \square$

3. $16 - 5 = \square$

4. $17 - 8 = \square$

5. $18 - 9 = \square$

Gimbuhaton:

Pagdrowing og bisan unsang hut-ong o **set** sa mga butang. Dayon ipakita ang pagkuha o **subtraction** gamit kining hut-ong sa mga butang. Sulati ang **subtraction sentence** sa pagkuha aron paghulagway niini.

Pagkuha o Subtract 1 to 2-Digit nga Numero Hangtod sa 99 nga Walay Regrouping

Paglab-as

Ang namaligya og **balloon** adunay 25 ka mga **balloon**. Iyang nabaligya ang 12 ka mga **balloon**. Pila man ka **balloon** ang nahabilin sa namaligya?

Masulbad ang maong problema sa laing-laing pamaagi.

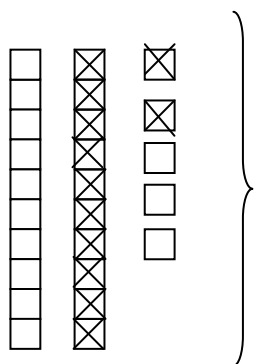
Kasulbaran 1: Ginamit ang **Hundred Chart**

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

1. Tultola ang **minuend** diha sa **hundred chart**.
2. Sugod sa **minuend** ihapa nga paatras kutob sa kadaghanon sa **subtrahend**.
3. Timan-i ang tanang numero nga naihap. Ang numero nga walay timaan nga mosunod sa kapatosang numero mao ang tubag.

Busa, 13 ka mga **balloon** ang nahabilin sa mamaligya.

Kasulbaran 2: Gamit ang **Longs** ug **Units**

Mogamit kita og 2 ka **longs** ug 5 ka **units** sa paghulagway sa 25. Atong kuriskurisan o ikisan ang usa ka **long** ug 2 ka **units** sa paghulagway sa 12, nga mao ang numero nga gikuha o **Subtracted** gikan sa 25. Ang usa ka **long** ug 3 ka **units** nga walay kuriskuris mao ang naghulagway sa numero nga 13 nga mao ang tubag. Busa, $25 - 12 = 13$. Adunay 13 ka mga **balloon** ang nahabilin sa mamaligya.

Atong mapamubo ang pamaagi sa pagkuha o **subtraction** sa duha ka **digit** nga numero gikan sa duha ka **digit** nga numero nga walay **regrouping**.

$$\begin{array}{r} 25 \\ - 12 \\ \hline 13 \end{array}$$

- Sulati ang **subtrahend** ug **minuend** sa ilalom. Bantayi nga ang **ones digits** nagtungod og ang **tens digits** nagtungod usab.
- **Subtract** ang **ones digit** sa **subtrahend** gikan sa **ones digit** sa **minuend**. Sulati ang **difference** sa ilalom. Itungod kini.

- **Subtract** ang **tens digit** sa **subtrahend** gikan sa **ones digit** sa **minuend**. Sulati ang **minuend** sa ilalom. Itungod kini.

Buluhatong Papel 1

Gamit ang **hundred chart** sa pagpangita sa tubag sa mosunod nga hugpulong sa mga numero. Sulati ang tubag sa inyong kuwaderno. Mamahimong gamiton ang imong hinimo nga **hundred chart**.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

- $26 - 23 =$ _____
- $59 - 35 =$ _____
- $68 - 40 =$ _____
- $75 - 42 =$ _____
- $78 - 46 =$ _____
- $77 - 12 =$ _____
- $79 - 55 =$ _____
- $98 - 83 =$ _____
- $90 - 50 =$ _____
- $99 - 47 =$ _____

Buluhatong Papel 2

Gamita ang **longs** ug **units** aron sa paghulagway sa mosunod nga **subtraction sentences**. Sulati ang tubag sa kuwaderno.

$$1. 26 - 13 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$2. 38 - 27 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$3. 35 - 20 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$4. 78 - 35 = \underline{\hspace{2cm}}$$

$$5. 97 - 47 = \underline{\hspace{2cm}}$$

Buluhatong Papel 3

Pangitaa ang **difference** nga dili maggamit og **longs** ug **units** o **hundred chart**. Sulati ang tubag sa papel.

1. $25 - 4 = \underline{\quad}$

11. $85 - 63 = \underline{\quad}$

2. $28 - 5 = \underline{\quad}$

12. $86 - 55 = \underline{\quad}$

3. $39 - 8 = \underline{\quad}$

13. $87 - 32 = \underline{\quad}$

4. $48 - 7 = \underline{\quad}$

14. $89 - 63 = \underline{\quad}$

5. $48 - 16 = \underline{\quad}$

15. $96 - 54 = \underline{\quad}$

6. $56 - 11 = \underline{\quad}$

16. $97 - 45 = \underline{\quad}$

7. $66 - 20 = \underline{\quad}$

17. $96 - 67 = \underline{\quad}$

8. $75 - 32 = \underline{\quad}$

18. $98 - 70 = \underline{\quad}$

9. $73 - 41 = \underline{\quad}$

19. $99 - 57 = \underline{\quad}$

10. $76 - 44 = \underline{\quad}$

20. $99 - 82 = \underline{\quad}$

Gimbuhaton:

Ayoha pagbasaha ang mosunod nga problema. Sulati ang hugpulong sa mga numero, sulati ang tubag sa papel.

1. Si Mel nakabasa og 68 ka panid sa sugilanon sa libro. Si Joel nakabasa og 36 kapanid sa mao nga libro. Pila man ka panid ang labaw ni Mel kay ni Joel sa mga panid nga ilang nabasa?

Hugpulong nga numero: _____

Husay:

2. Si Ginang Cruz adunay 68 ka **colored paper**. Iyang gihatag ang 45 ka buok ngadto sa iyang mga **artwork**. Pila man ka **colored paper** ang nahabilin?

Hugpulong nga numero: _____

Husay:

3. Si Ricky adunay 58 ka mga holen. Iyang gihatag ang 25 ka mga holen ngadto sa iyang higala. Pila man ka holen ang nahabilin ni Ricky?

Hugpulong nga numero: _____

Husay:

4. Si Hanisa adunay 57 ka mga biskwet. Si Lerry adunay 43 ka mga biskwet. Pila man ang labaw sa biskwet ni Hanisa kay sa kang Lerry?

Hugpulong nga numero: _____

Husay:

5. Si Nanay Alice nagkinahanglan og 32 ka dosena nga rosas alang sa ilang pagsaulog sa pista. Ang iyang anak nga lalaki ni hatag niya og 21 ka dosena nga mga rosas. Pila pa man ka dosena nga rosas ang gikihanglan ni Nanay Alice?

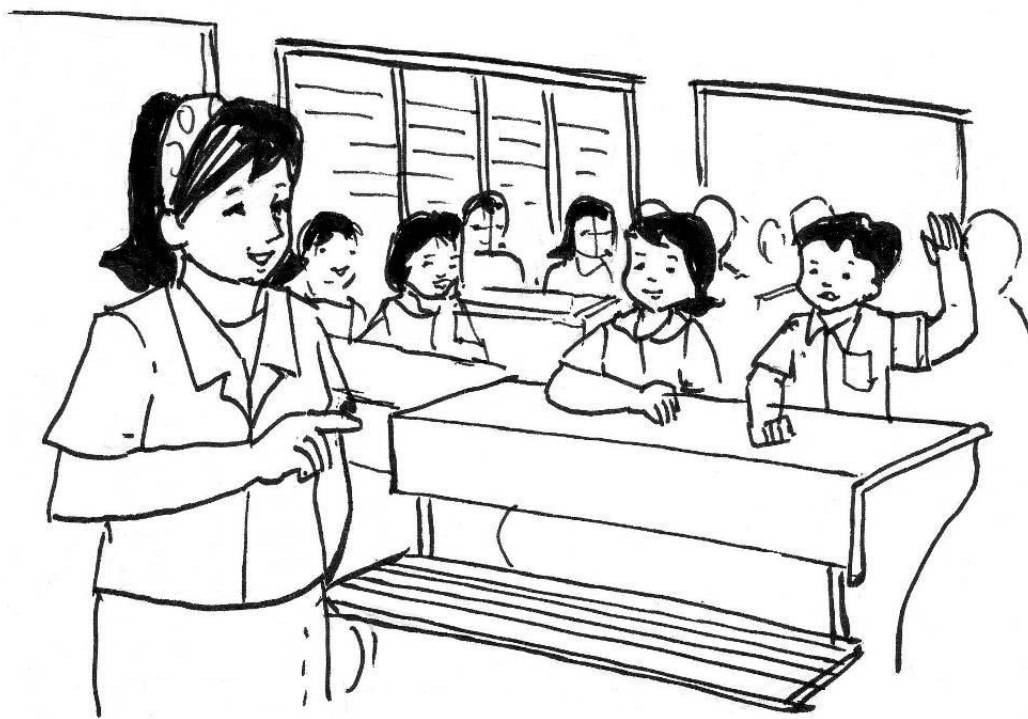
Hugpulong nga numero: _____

Husay:

Pagkuha sa Numero nga Adunay Regrouping sa Pinabukad o Expanded nga Han-ay

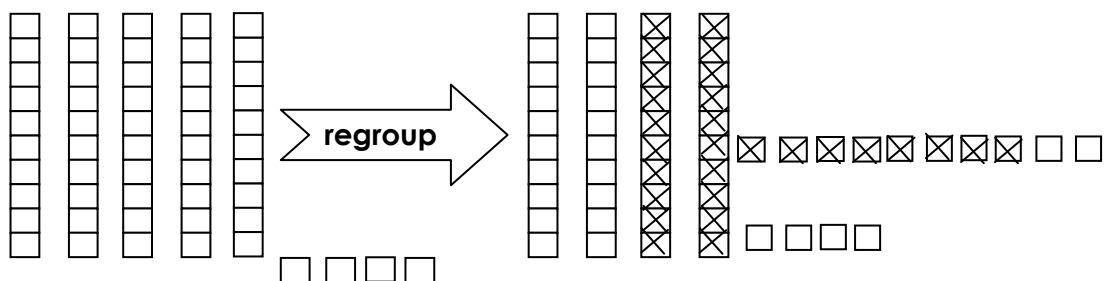
Paglab-as

Sa Unang Ang-ang 1-Camia adunay 28 ka mga batang babaye. Adunay 54 ka mga estudyante sa maong klase. Pila man ang mga batang lalaki?

Kasulbaran 1: Gamit ang **Longs** ug **Units**

Sa paghulagway sa 54 ginamit ang **longs** ug **units**, Dili nato makuha ang 8 ka **units** gikan sa 4 ka **units**. Busa atong usbon pagpundok o **regrouped** piagi sa pagbaylo sa 1 ka **longs** ngadto sa 10 ka **units**. Adunay na kitay 4 ka **longs** ug 14 ka **units**.

Ang **longs** ug **units** nga walay kuriskuris / ikis nagpadayag sa mga batang lalaki. Mao kini ang 2 ka **longs** ug 6 ka **units** o 26. Busa, adunay 26 ka mga lalaki. Kining paagiha nagpakita nga ang $54 - 28 = 26$.

Hinuon, ang pamaagi ginamitang **longs** ug **units** daw budlay buhaton, busa atong gamiton ang pinabukad nga han-ay.

Husay: Gamit ang pinabukad nga han-ay

$$\begin{array}{r} 40 \qquad 14 \\ \cancel{50} + \cancel{4} \\ - 20 + 8 \\ \hline 20 + 6 \end{array}$$

Panid-i nga ang $20 + 6 = 26$. Busa, adunay 26 ka mga batang lalaki.

Pagkuha o **subtract** sa duha ka numero nga may pag-usab sa pundok sa pinabukad nga han-ay.

1. Ipadayag ang **minuend** ug **subtrahend** sa pinabukad nga han-ay o **expanded form**.
2. Kuhaa ang usa ka tagnapulo o **tens** gikan sa **minuend**.
3. Ipundok pag-usab o **regroup** pinaagi sa pagbalyo sa usa ka tagnapulo ngadto sa 10 ka tag-usa o **ones**.
4. Kuha-i o i-subtract ang numero sa **ones place** dayon ang **tens place**.
5. Idugang ang sangpotanan nga mga numero aron makuha ang kataposang tubag.

Buluhatong Papel 1

Gamita sa mga **longs** ug **units** aron makuha ang **difference** sa matag usa.

Sulati ang tubag sa kuwaderno.

$$1. 25 - 18 = \underline{\quad\quad}$$

$$2. 32 - 26 = \underline{\quad\quad}$$

$$3. 44 - 35 = \underline{\quad\quad}$$

$$4. 60 - 37 = \underline{\quad\quad}$$

$$5. 82 - 29 = \underline{\quad\quad}$$

Buluhatong Papel 2

Gamit ang pinabukad nga han-ay sa mga numero aron sa pagtubag niining mosunod nga pangutana. Sulati ang tubag sa kuwaderno.

$$1. 61 - 47 = \square$$

$$2. 72 - 59 = \square$$

$$3. 53 - 24 = \square$$

$$4. 84 - 66 = \square$$

$$5. 91 - 35 = \square$$

Gimbuhaton:

Sulbara ang mosunod nga problema sa lain-laing paagi.

1. Si Ken adunay 34 ka mga kahon sa biskwet. Iyang gihatag ang 16 ka kahon ngadto sa iyang inahan. Pila man ka kahon sa biskwet ang nahabilin ni Ken?
2. Si Minda adunay 46 ka mga tukog ug si Maricar adunay 29 ka mga tukog. Pila man ang labaw sa kadaghanon sa mga tukog ni Minda kon itandi sa mga tukog ni Maricar?
3. Si Lito nakapupô og 42 ka mga mangga samtang si Marilyn nakapupô og 28. Pila man ang labaw sa mga mangga nga napupô ni Lito kon itandi sa napupô ni Marilyn?
4. Si Ruth adunay libro nga may 85 ka panid. Nakabasa na siya og 48 ka mga panid. Pila pa man ka panid ang angay basahon ni Ruth aron mahuman pagbasa ang libro?
5. Si Ditas mitugon nga mopalit og 90 ka kilo nga harina didto sa tindahan. Pagka buntag, gihatdan si Ditas og 68 ka kilo nga harina. Pila pa man ka kilo nga harina ang wala pa mahatod?

Pagkuha o Subtract og Usa Ngadto Duha ka Digit nga Numero Hangtod 99 nga Adunay Pag-usab sa Pagpundok o Regrouping

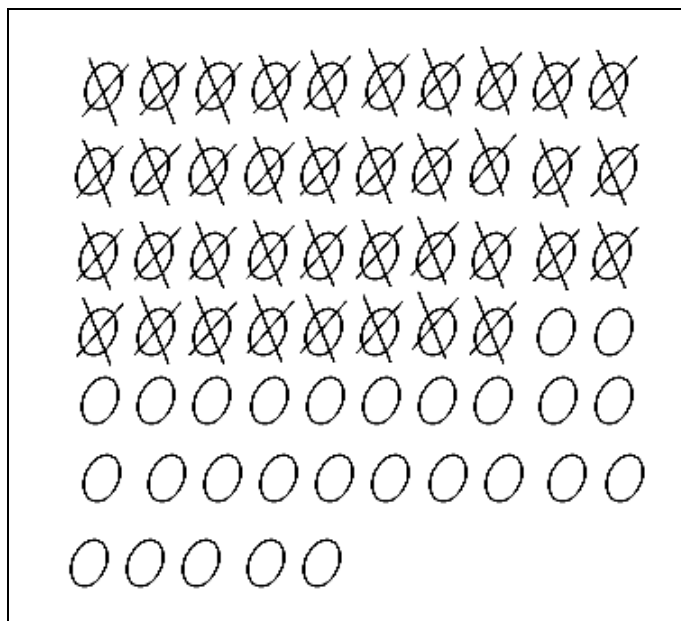
Paglab-as

Ang mamaligyaay og balót adunay dala nga 65 kabuok balót. Nahalin ang 38 kabuok balót. Pila pa man ka kabuok balót ang ibaligya pa sa mamaligyaay og balót.

Kasulbaran1: Gamit ang **Diagrams**

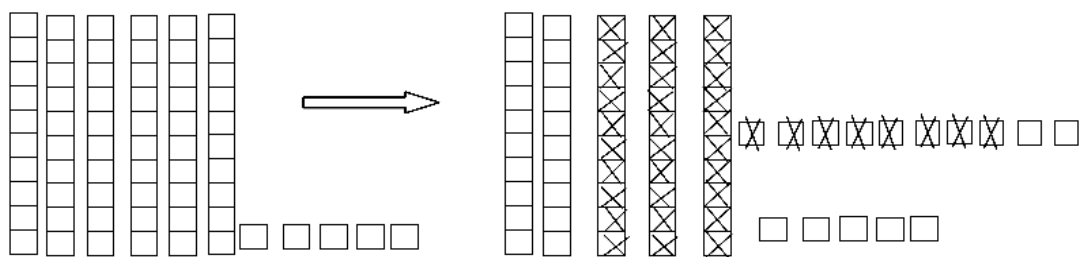
Idrowing ang 65 ka balót. Kuriskurisi ang 38 ka balót. Busa 27 ang kadaghanon sa balót nga walay kuriskurisi. Mao kini ang kadaghanon sa mga balót nga wala pa mabaligya.

Kasulbaran 2: Gamit ang **Longs** ug **Units**

Ihulagway ang 65 pinaagi sa 6 ka **longs** ug 5 ka **units**. Sa paghulagway sa 65 ginamit ang 6 ka **longs** ug 5 ka **units**, dili ka makakuha sa 8 ka **units** gikan sa 5 ka **units**. Busa, ang usa ka **long** kinahanglang usbon ngadto sa 10 ka buok aron mokabat og 15 ka mga **unit**.

Makahimo na kita nga mokuha og 3 ka **longs** ug 8 ka **units** nga naghulagway sa 38.

Ang **longs** ug **units** nga wala kuriskurisi naghulagway sa kadaghanon sa balót nga wala pa mabaligya, nga mao ang 2 ka **longs** ug 7 ka **units** mga mokabat sa 27. Busa, adunay 27 ka balót nga wala pa mabaligya sa mamaligyaay og balót.

Kasulbaran 3: Gamit ang Pinabukad nga Han-ay
o **Expanded Form**

Atong ipadayag ang 65 ug 38 sa pabukad nga han-ay.

Mao kini ang dagway:

$$\begin{array}{r}
 \begin{array}{r}
 50 \qquad 15 \\
 \cancel{60} + \cancel{5} \\
 \\
 - 30 + 8 \\
 \hline
 20 + 7
 \end{array}
 \end{array}$$

Panid-i nga ang $20 + 7 = 27$. Busa adunay 27 ka mga balót nga ibaligya pa sa mamaligyaay.

Kasulbaran 4: Gamit ang **Algorithm** o Aritmetika

Panid-i nga ang tulo ka husay mahimong mapakita sa mao ra nga hugpulong nga numero o **number sentence**. Kini mao ang:

$$65 - 38 = 27$$

$$\begin{array}{r} ^5 15 \\ 65 \\ - 38 \\ \hline 27 \end{array}$$

Lakbit-Saysay:

Aron pagkuha o **subtract** og numero nga may **minuend** hangtod 99 ug adunay pag-usab sa pundok o **regrouping**, atong sundon ang mosunod nga mga lakang:

Pananglitan: Pangitaa ang $83 - 29$.
Sulati ang hugpulong nga numero o **number sentence** nga pinatindog o **in column**.

$$\begin{array}{r} 83 \\ - 29 \\ \hline \end{array}$$

Usba ang pundok **minuend**.

$$\begin{array}{r} ^7 13 \\ 83 \\ - 29 \\ \hline \end{array}$$

Pagkuha o **Subtract** sugod sa **ones place**.

$$\begin{array}{r} 7 \ 13 \\ \cancel{8} \ 3 \\ - \ 2 \ 9 \\ \hline 5 \ 4 \end{array}$$

Busa, $83 - 29 = 54$.

Buluhatong Papel 1

Idrawing ang pundok sa butang nga nagpakita sa pagkuha o **subtraction**. Sulati ang insaktong tubag sa kuwaderno.

1. $22 - 16 =$ _____

2. $31 - 18 =$ _____

3. $48 - 29 =$ _____

4. $73 - 45 =$ _____

5. $90 - 33 =$ _____

Buluhatong Papel 2

Pangitaa ang **difference** gamit ang pinabukad nga han-ay o **expanded form**. Buhata sa inyong kuwaderno.

$$\begin{array}{r} 22 \\ - 16 \\ \hline \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 53 \\ - 25 \\ \hline \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 35 \\ - 27 \\ \hline \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 61 \\ - 49 \\ \hline \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 45 \\ - 18 \\ \hline \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 77 \\ - 58 \\ \hline \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 42 \\ - 24 \\ \hline \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 83 \\ - 69 \\ \hline \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 52 \\ - 35 \\ \hline \square \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 94 \\ - 56 \\ \hline \square \end{array}$$

Buluhatong Papel 3

Pangitaa ang **difference** ginamit ang aritmetika.
Sulati sa inyong kuwaderno.

1. $25 - 19 = \square$	6. $64 - 35 = \square$
2. $35 - 27 = \square$	7. $76 - 39 = \square$
3. $43 - 24 = \square$	8. $82 - 65 = \square$
4. $51 - 23 = \square$	9. $96 - 47 = \square$
5. $54 - 38 = \square$	10. $98 - 89 = \square$

Gimbuhaton:

Sulbara ang mosunod nga mga problema. Ipakita ang imong pagsulbad.

1. Si Rose adunay 46 ka **mail stamps**. Iyang gihatag ang 29 ka **mail stamps** sa iyang higala nga si Anne.
Pila man ka **mail stamps** ang nahabilin ni Rose?
2. Si Lola nagdalit og 72 ka mga tinapay alang sa mga dinapit. Adunay nahabilin nga 38 ka mga tinapay.
Pila man ka mga tinapay ang nakaon sa mga dinapit?
3. Adunay 84 ka mga bata sa Unang Ang-ang sa 1-Rosal. Adunay 45 ka mga batang lalaki.
Pila man ang mga batang babaye?
4. Si Jennifer adunay 65 ka putos sa mga karmelitos. Si Flor adunay 81 ka putos sa mga karmelitos.
Pila man ka putos sa karmelitos ang labaw ni Flor kaysa kang Jennifer?
5. Si Sam kinahanglan nga mopalit og 92 ka mga balon alang sa iyang adlaw nga natawhan. Ang iyang higala nga si Jena nisaad nga mohatag og 59 kabuok balon.
Pila nalang ka mga balon ang paliton ni Sam alang sa iyang adlaw nga natawhan?

Sulod sa Hunahuna o Mental Computation nga Pagkuha og Usa ka Digit nga Numero nga Adunay Minuend Hangtod sa 18

Paglab-as

Si Ian adunay 18 ka mangga sulod sa bukag.
Iyang gikuha ang 6 ka mangga gikan sa bukag
ug iyang gihatag sa iyang inahan. Pila na man
ka mangga ang nahabilin sulod sa bukag?

Kasulbaran 1: Ginamit ang aritmetika o algorithm

$$\begin{array}{r} 18 \\ - 6 \\ \hline 12 \end{array}$$

$$8 - 6 = 2$$

Unya ibutang ang 1 sa walang dapit ug basaha kini nga 12.

Busa, 12 ka mangga ang nahabilin sulod sa bukag.

Kasulbaran 2: Pagkuha nga binahinbahin o subtracting in parts

$$\begin{array}{r} 18 \\ - 6 \\ \hline \end{array}$$

$$8 - 6 = 2$$

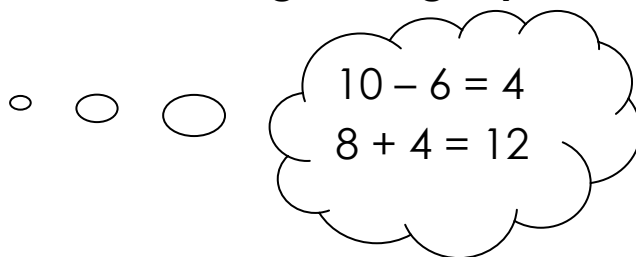
$$10 + 2 = 12$$

Sulod sa hunahuna, pagkuha o **subtract ones digit** sa **subtrahend** gikan sa **ones digit** nga **minuend**. Dayon idugangang nakuha nga **difference** nganha sa 10.

Busa, $18 - 6 = 12$.

Karon ang 12 ka mangga mao ang nahabilin sulod sa bukag.

Kasulbaran 3: Pinaagi sa tagnapulo

$$\begin{array}{r} 18 \\ - 6 \\ \hline \end{array}$$

10 - 6 = 4
8 + 4 = 12

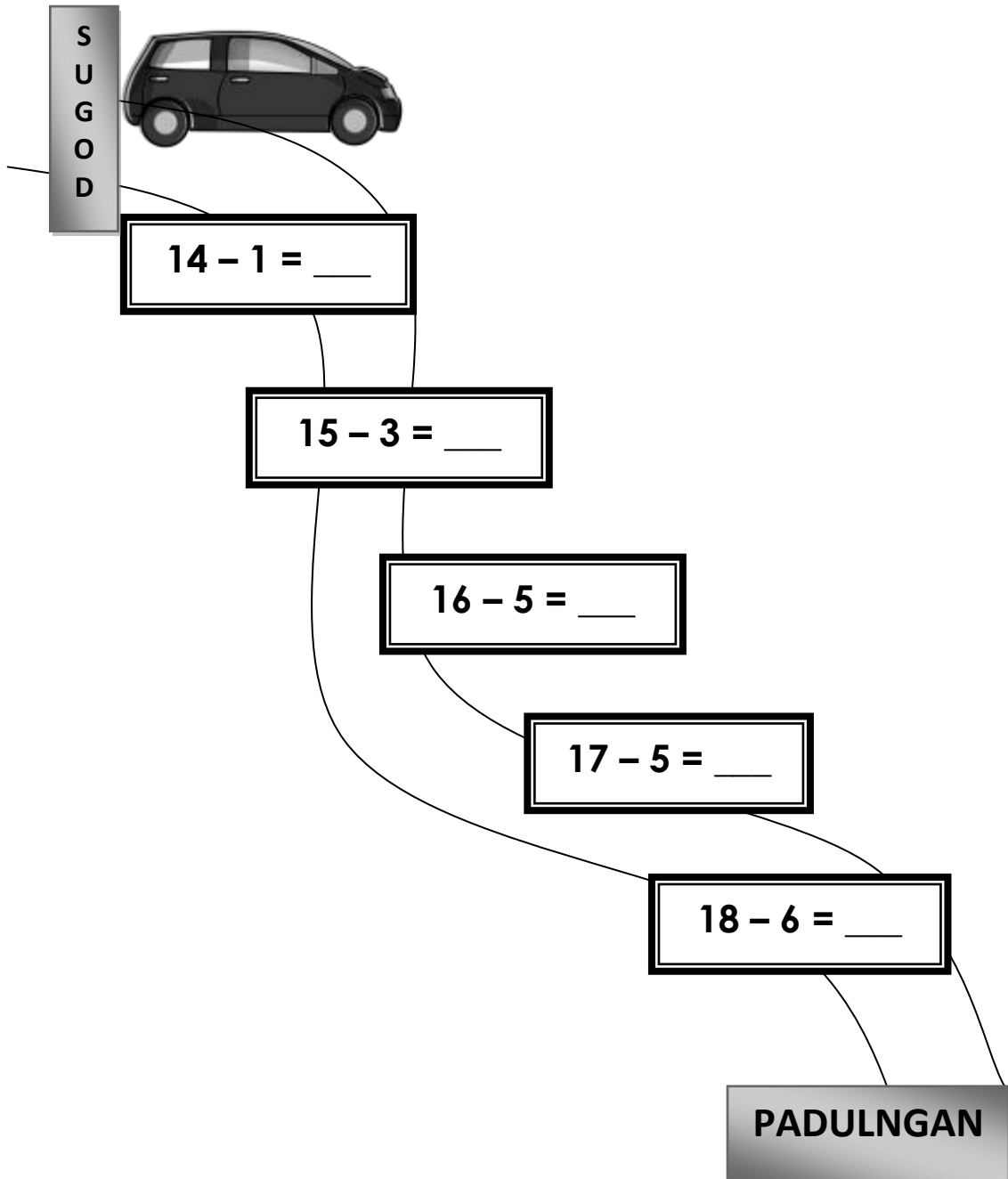
Pinaagi sa hunahuna, kuhaan sa **ones digit** ang **minuend** aron mahimong 10. Dayon kuhaan sa **subtrahend** ang 10. Idugang ang **ones digit** sa **minuend** ngadto sa **difference**.

Busa, $18 - 6 = 12$.

Karon, adunay 12 ka mangga ang nahabilin sa bukag.

Buluhatong Papel 1

Tabangi ang drayber aron ang salakyan makadagan sa padulngan pinaagi sa pagtubag sa mga hugpulong nga numero gamit ang hunahuna.

Buluhatong Papel 2

Tabangi ang koneho aron makaon niya ang tanang mga karots pinaagi sa pagtubag sa mosunod nga mga pangutana. Sulati ang imong tubag sa kuwaderno.

$$13 - 1 = \underline{\quad}$$

$$14 - 3 = \underline{\quad}$$

$$15 - 2 = \underline{\quad}$$

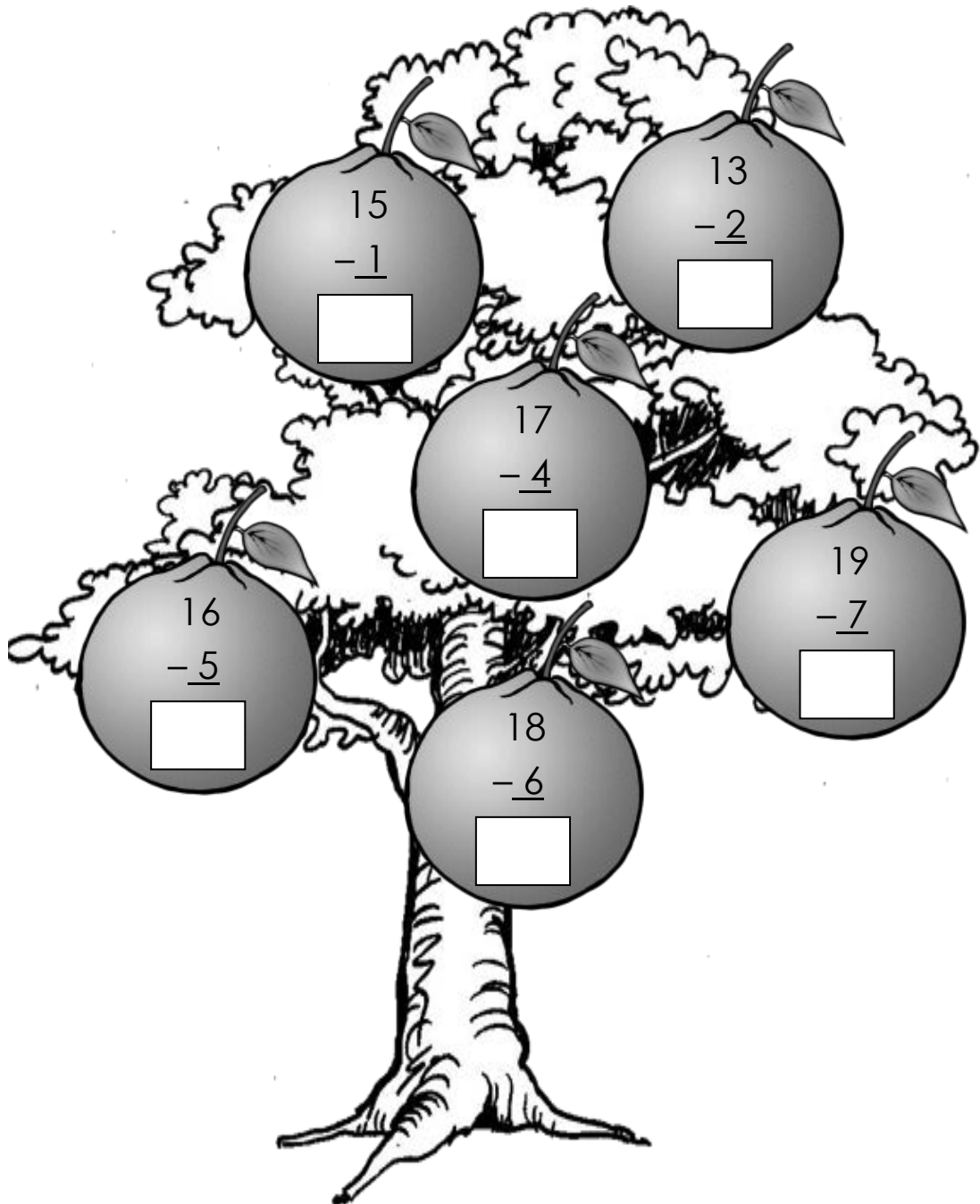
$$16 - 4 = \underline{\quad}$$

$$17 - 5 = \underline{\quad}$$

Gimbuhaton:

Tabangi si Kiko sa pagpupô sa mga buongon gikan sa sanga pinaagi sa pagtubag sa mosunod nga mga pangutana.

Sulod sa Hunahuna Lamang nga Pagkuha o Subtraction sa One-Digit nga Numero nga ang Minuend Kutob sa 99

Paglab-as

Si Maria niadto sa taboán aron sa pagpalit og 37 ka bayabas. Sa iyang pagpauli, iyang nasugatan ang iyang higala. Iyang gihatagan og 6 ka mga bayabas ang iyang higala. Pila man ka bayabas ang nahabilin ni Maria?

Kasulbaran 1:

$$\begin{array}{r} 37 \\ -6 \\ \hline 31 \end{array}$$

$$37 = 30 + 7$$

$$7 - 6 = 1$$

$$1 + 30 = 31$$

Sa hunahuna, ipakita ang **minuend** sa pinabukad nga han-ay. Ikuha ang **subtrahend** sa gamay nga **addend**. Idugang ang tubag ngadto sa dako nga **addend**. Ang **sum** mao ang tubag.

Busa, $37 - 6 = 31$, 31 ka bayabas ang nahabilin.

Kasulbaran 2:

$$\begin{array}{r} 37 \\ -6 \\ \hline 31 \end{array}$$

$$37 = 30 + 7$$

$$30 - 10 = 20$$

$$10 - 6 = 4$$

$$4 + 7 = 11$$

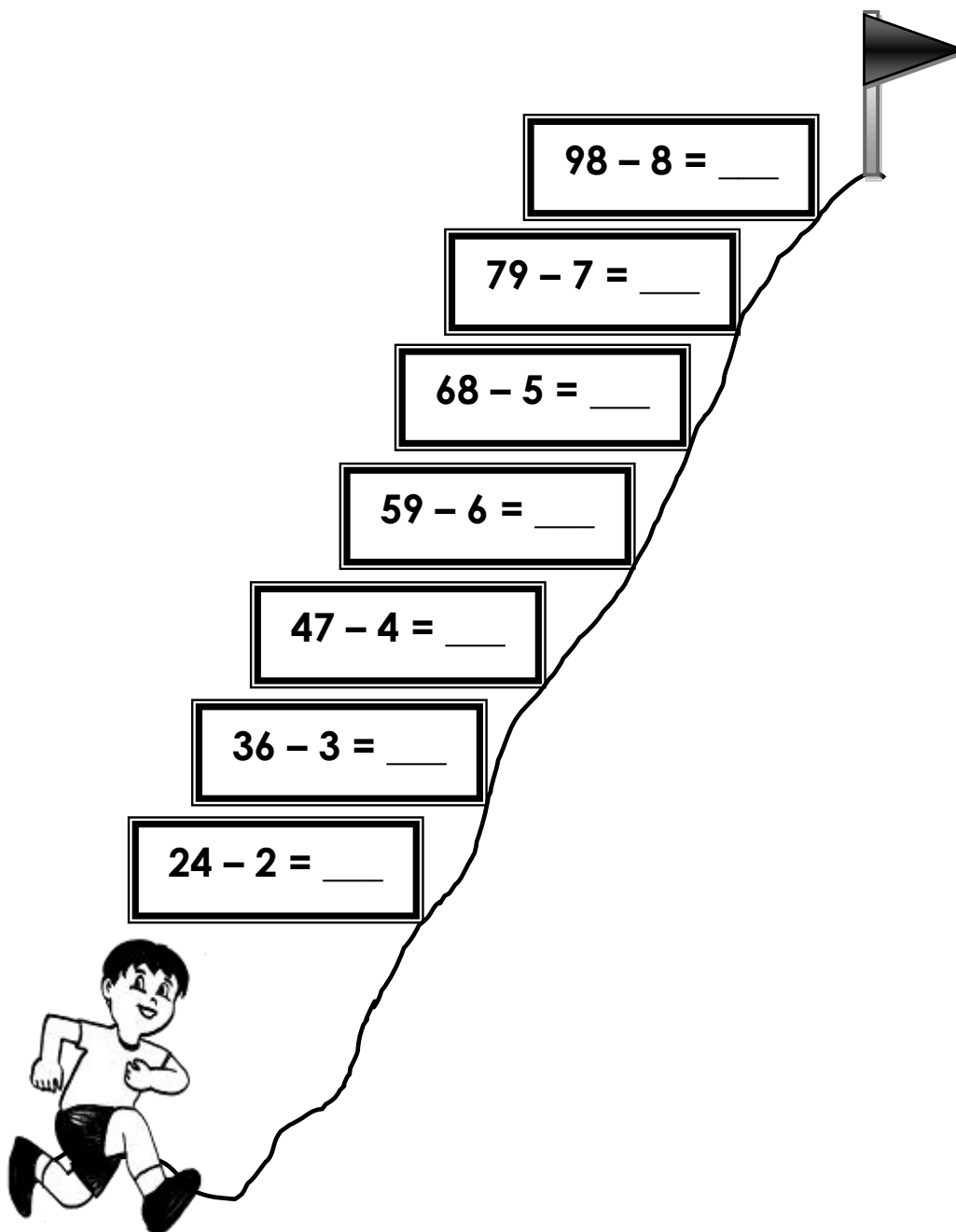
$$11 + 20 = 31$$

Sa hunahuna ipadayag ang **minuend** sa pinabukad nga pamaagi. Ikuha ang 10 ngadto sa dako nga **addend** pabukad nga pamaagi. Ikuha ang **subtrahend** gikan sa 10. Kini moresulta sa gamay nga **addend** sa pabukad nga han-ay. Sa kataposan, idugang ang maong tubag sa numero nga gikan sa dako nga **addend** nga gikuhaan sa 10. Ang **sum** mao ang tubag.

Busa, $37 - 6 = 31$, 31 ka bayabas ang nahabilin.

Buluhatong Papel 1

Tabangi ang batang lalaki aron dali siyang makasaka sa kinataasan. Tubaga ang mosunod pinaagi sa paghusay sulod sa hunahuna lamang.

Buluhatong Papel 2

Tabangi ang batang babaye sa pagpupô sa tanang mga bulak pinaagi sa pagtubag sa mga pangutana ginamit ang paghusay sulod sa hunahuna lamang.

$$27 - 6 = \underline{\quad}$$

$$48 - 5 = \underline{\quad}$$

$$83 - 2 = \underline{\quad}$$

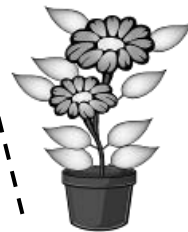
$$36 - 3 = \underline{\quad}$$

$$59 - 6 = \underline{\quad}$$

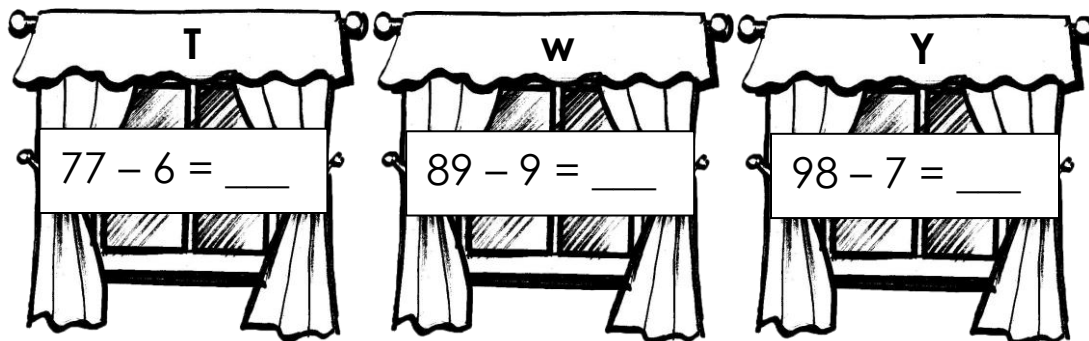
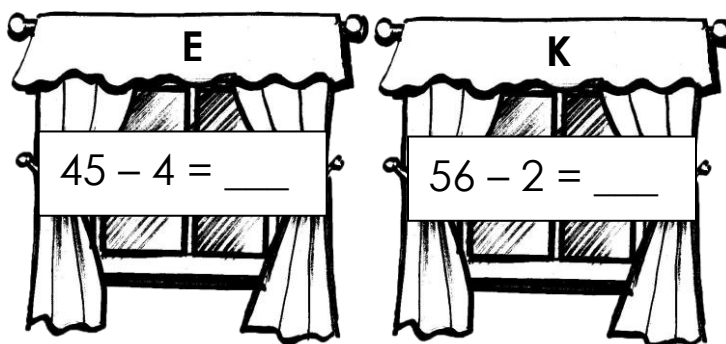
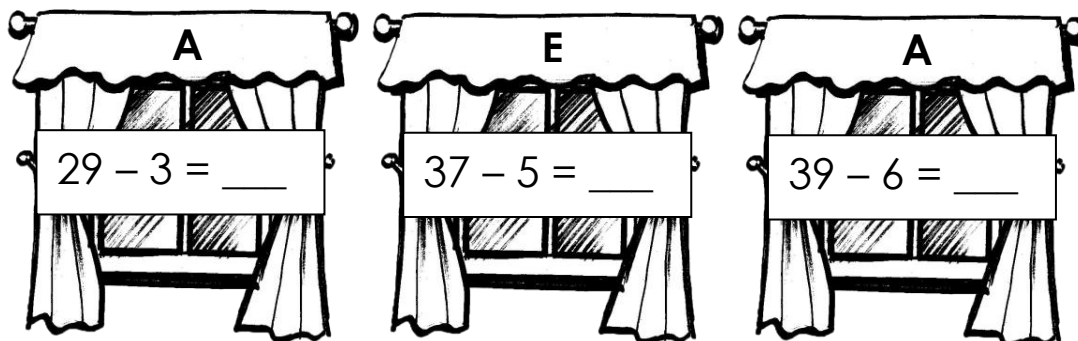
$$68 - 5 = \underline{\quad}$$

$$99 - 7 = \underline{\quad}$$

Gimbuhaton:

Unsa ang imong buhaton kon magkuha o **subtract** ka sa numero? Tubaga ang mga mosunod. Sulati ang letra makita sa kada bintana ngadto sa kahon nga motugbang sa imong tubag.

80	41

71	26	54	32

33	80	27	91

Paghusay sa mga Problema nga Naglambigit sa Pagkuha o Subtraction

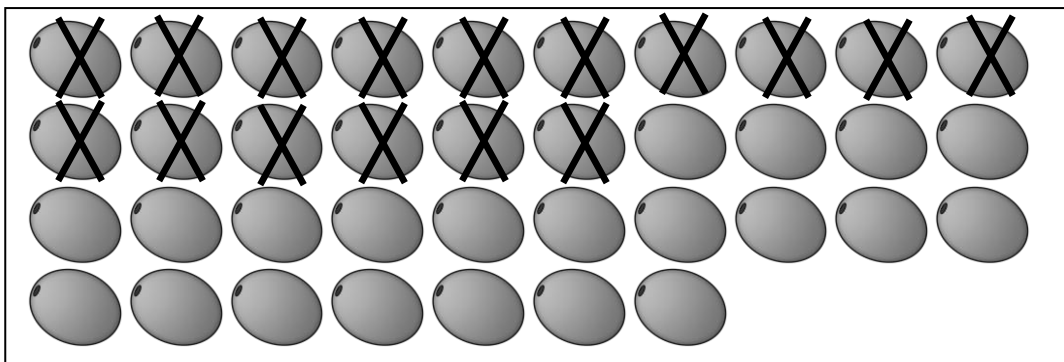
Paglab-as

Si Elvira nakapupô og 37 ka mga kamatis. Iyang gisulod sa bukag ang 16 ka mga kamatis. Pila man ka kamatis ang wala masulod sa bukag?

Kasulbaran 1: Gamit og drowing

Idrowing ang 37 ka kamatis ug kuriskurisi ang 16 ka mga kamatis.

Ang numero sa kadaghanon sa kamatis nga wala makuriskurisi mao ang 21. Busa, 21 ka mga kamatis ang wala masulod sa bukag.

Kasulbaran 2: Gamit ang pagkuha nga Aritmetika o subtraction algorithm

$$\begin{array}{r} 37 \\ - 16 \\ \hline 21 \end{array}$$

Unaha pagkuha ang anaa sa **ones digit** ug sulati ang tubag sa ubos sa linya. Dayon kuhaa o **subtract** ang anaa sa **tens digit** ug sulati ang tubag ubos sa linya.

Busa, 21 ka mga kamatis ang wala masulod sa bukag.

Kasulbaran 3: Gamit ang pabukad nga han-ay o expanded form

$$\begin{array}{r} 30 + 7 \\ - 10 + 6 \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{l} 30 - 10 = 20 \\ 7 - 6 = 1 \\ 20 + 1 = 21 \end{array}$$

Busa, 21 ka kamatis ang wala masulod sa bukag.

Hinumdomi: Sa paghusay og problema atong sundon ang mga lakang nga mosunod:

Lakang 1: Basaha ug sabta ang problema. Sa pagsabot, ayoha pagsusi ang gihatag nga kasayoran ug unsay gipangayo sa problema.

Lakang 2: Plano sa Husay. Sa imong pagplano sa husay, paghunahuna og pamaagi unsaon. Tingali maggamit kini og drowing, nagsulat og hugpulong nga numero, pagdrama, pasundayag o lain pang paagi.

Lakang 3: Tumana ang imong plano. Sa pagtuman sa imong plano, buhata ang husay nga imong nahunahunaan.

Lakang 4: Sutaang imong tubag. Sa pagsuta sa tubag, imong susihon kon makataronganon ba kini o duna bay ipasabot.

Buluhatong Papel 1

Sulbara ang problema sa lain-laing paagi. Sulati ang insaktong tubag sa kuwaderno.

1. Si Riza adunay 45 ka mga holen. Si Roth adunay 24 ka mga holen. Pila man ang labaw sa holen ni Riza kay sa kang Ruth?
2. Si Mama nagdala og 42 kabuok mga itlog. Pagkahuman og luto sa **cake**, adunay nalay 13 kabuok mga itlog. Pila man diay ka mga itlog ang nagamit ni Mama sa pagluto og **cake**?
3. Si Lea nahalinan og 55 pesos sa pagbaligya og pan de sal sa niaging semana. Gusto niyang mopalit og **coloring pens** nga nagkantidad og 64 pesos? Pila pa man ang iyang gikinahanglan aron mapalit niya ang **coloring pens**?
4. Si Rowena niadto sa taboán aron sa pagpalit og 75 kabuok **popsicle sticks** para sa proyekto niya sa eskwelahan. Pag-ihap niya sa **popsicle sticks**, iyang nasuta nga adunay 23 nga buak? Pila kabuok **popsicle sticks** ang dili buak?

Gimbuhaton:

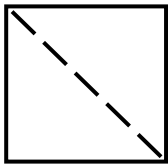
Sulbara ang matag problema o suliran gamit ang lain-lain nga paagi.

1. Sila si Rebecca ug Tino nagdala og 67 ka mga kahil sa balay. Gihatag nila ang 28 ka kahil sa ilang inahan. Pila ka mga kahil ang nahabilin kanila?
2. Si Kris adunay 25 pesos. Gusto siyang mopalit og bag-ong sudlanan sa lapis nga nagkantidad og 98 pesos. Pila man ang gikinahanglan nga iyang matigom aron mapalit niya ang bag-ong sudlanan sa lapis?

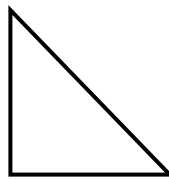
Katunga sa Tibuok o One-Half of a Whole

Paglab-as

Si Karen adunay usa ka **square** nga papel. Gusto niyang hatagan og katunga si Carlo. Kon ikaw si Karen unsaon man nimo pagbahin ang papel?

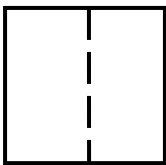

tibuok

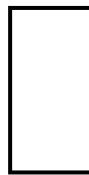

katunga

$\frac{1}{2}$

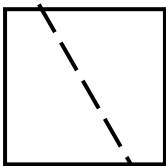

tibuok

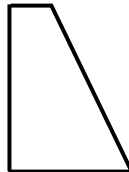

katunga

$\frac{1}{2}$

tibuok

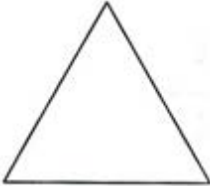
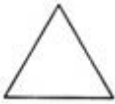

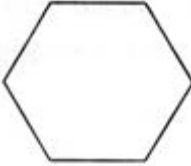

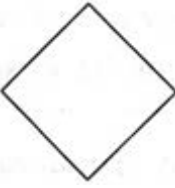

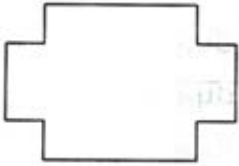
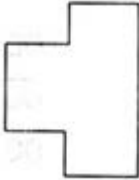

katunga

$\frac{1}{2}$

Buluhatong Papel 1

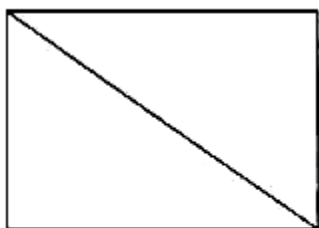
Lingini ang porma nga nagpakita og katunga sa tibuok. Sulati ang simbolo nga $\frac{1}{2}$ sa inyong kuwaderno.

 tibuok			$\frac{1}{2}$
 tibuok			
 tibuok			
 tibuok			
 tibuok			

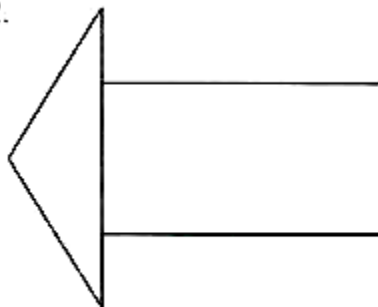
Buluhatong Papel 2

Kolori ang usa ka bahin nga nagpakita og katunga.
Himoa sa inyong kuwaderno.

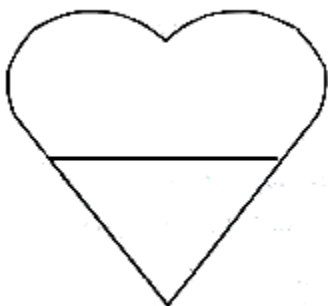
1.

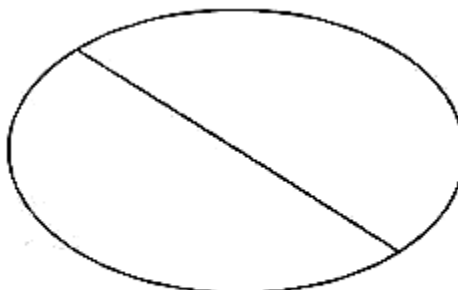
2.

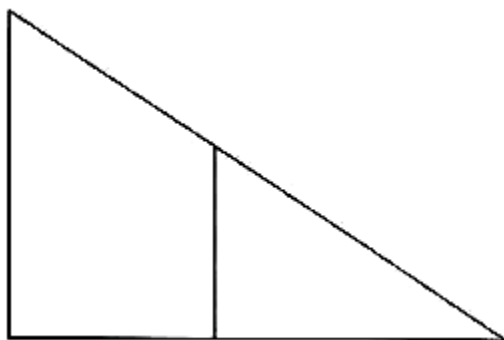
3.

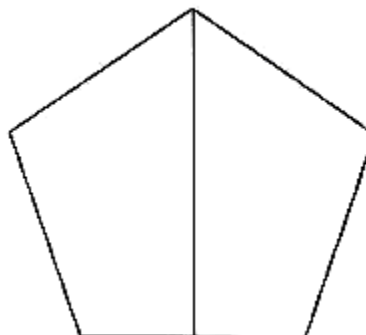
4.

5.

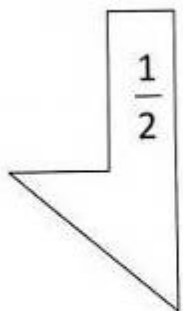
6.

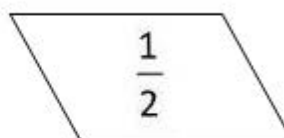
Buluhatong Papel 3

Kompletaha ang bahin aron mapakita ang tibuok.
Himoa sa inyong kuwaderno.

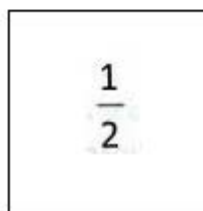
1.

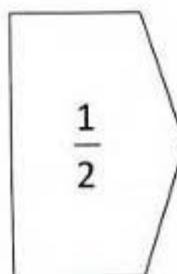
2.

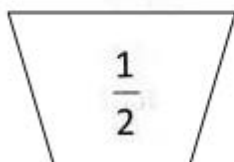
3.

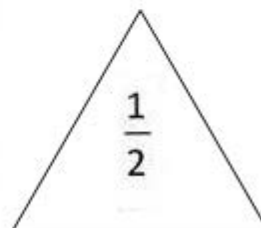
4.

5.

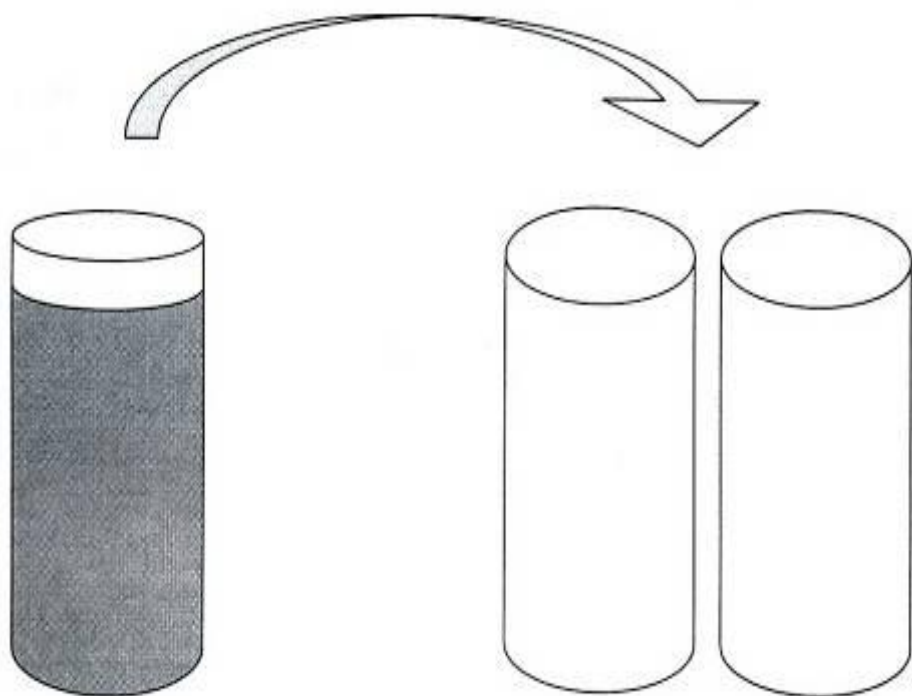

6.

Gimbuhaton:

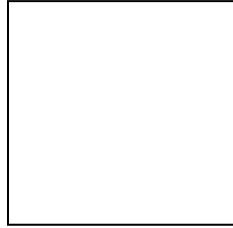
Si Luisa adunay usa ka basong tubig. Iyang gibahin ang tubig sa duha ka baso. Gusto niya nga ang kada baso adunay $\frac{1}{2}$ sa tubig. Idrowing ang tubig sa kada baso.

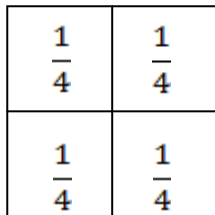
Sika-upat o One-Fourth sa Tibuok

Paglab-as

Sa ilalom ang usa ka tibuok panid sa papel.

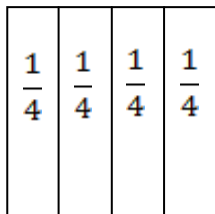

Kini nga tibuok panid sa papel bahinon sa lain-lain paagi aron mapakita ang 4 ka bahin nga parehas ang gidak-on. Kada pahin sa tibuok papel gitawag og sika-upat o **one-fourth** sa simbolo, $\frac{1}{4}$.

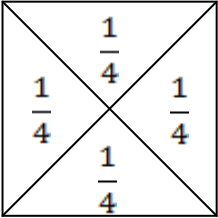
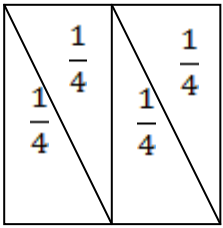
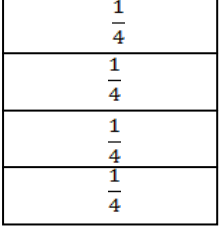
sika-upat o
one-fourth

$$\frac{1}{4}$$

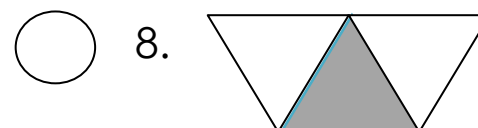
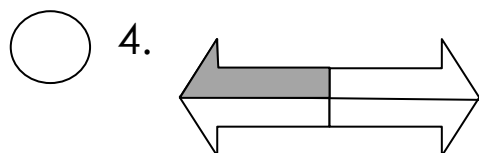
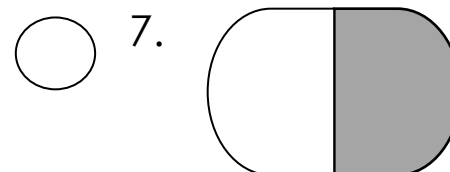
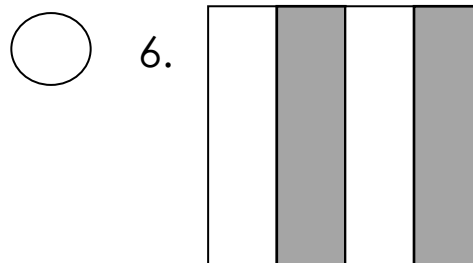
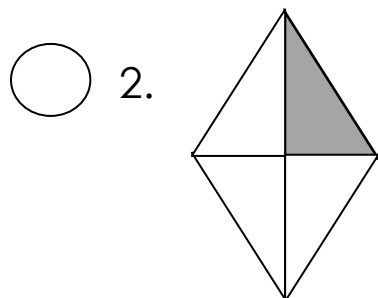
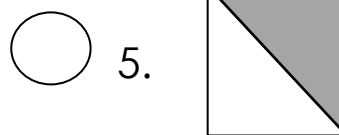
sika-upat o
one-fourth

$$\frac{1}{4}$$

	<p>sika-upat o one-fourth</p>	$\frac{1}{4}$
	<p>sika-upat o one-fourth</p>	$\frac{1}{4}$
	<p>sika-upat o one-fourth</p>	$\frac{1}{4}$

Buluhatong Papel 1

Butangan og ✓ ang kon ang **shaded** nga bahin nagpakita sa sika-upat o **one-fourth**.

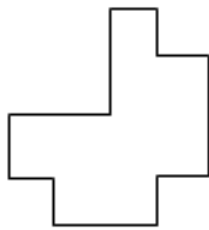

Buluhatong Papel 2

Nawala ang ika-upat nga bahin sa tibuok.

Kompletoha kini pinaagi sa pagpares sa nahabilin nga bahin ug ang ika-upat nga bahin. Buhata kini sa imong kuwaderno.

Nahabiling bahin sa tibuok

.

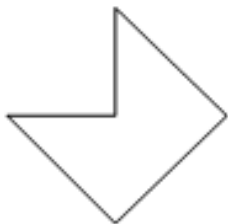
.

.

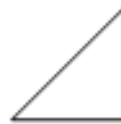

.

.

Ika-upat nga bahin sa tibuok

.

.

.

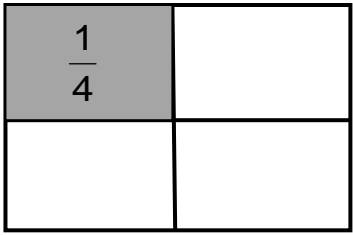
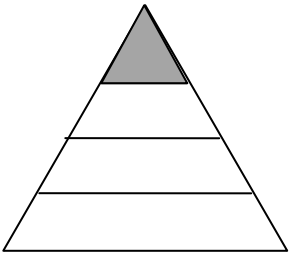
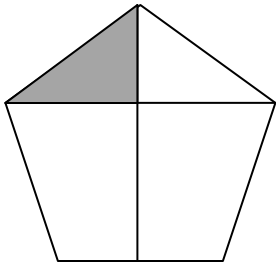
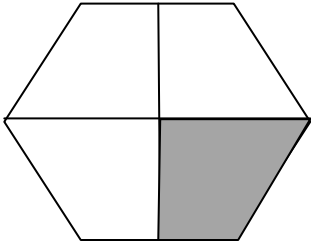
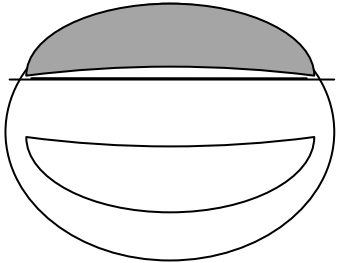
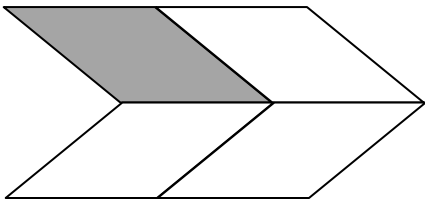
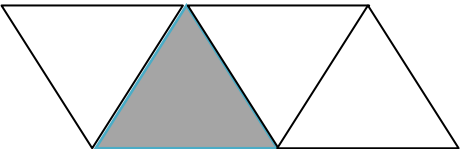
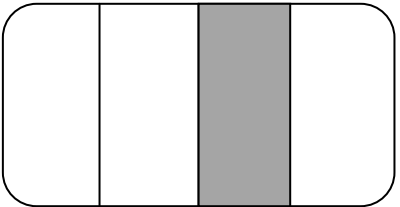
.

.

Buluhatong Papel 3

Sulati ang $\frac{1}{4}$ diha sa giitoman nga bahin kon kini nagpakita og sika-upat (**one-fourth**) sa tibuok. Kon dili, butangi og ikis (X). Ang nag-una gihimo na alang nimo.

1. 	5.
2. 	6.
3. 	7.
4. 	8.

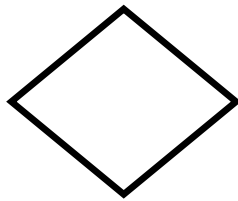
Gimbuhaton

Gipakita sa ubos ang sika-upat o **one-fourth** sa usa ka buok. Idrawing ang tibuok niini.

1.

2.

3.

Katunga sa Usa ka Hut-ong

Paglab-as

Si Nora adunay 6 ka mga yoyo. Gusto niyang ihatag ang katunga niini sa iyang igsuong lalaki. Pila man kaha ka buok ang iyang ihatag sa iyang igsuon?

Ang kang Nora nga 6 ka mga yoyo.

Kasulbaran 1: Pagdrama o mubong pasundayag.

Nora

3 ka yoyo

Igsuong Lalaki

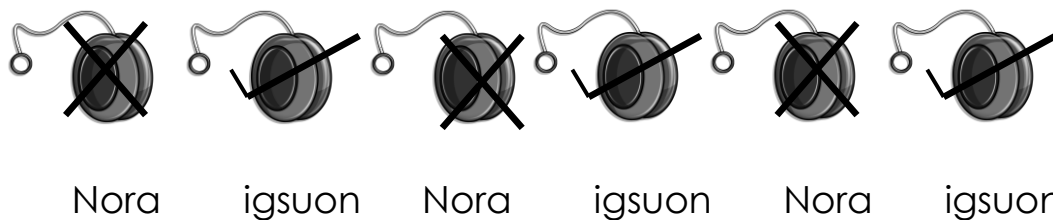
3 ka yoyo

$\frac{1}{2}$ sa 6 kay 3.

Si Nora naghatag og 3 ka yoyo sa iyang igsuong lalaki.

Kasulbaran 2: Paggamit og Dibuh

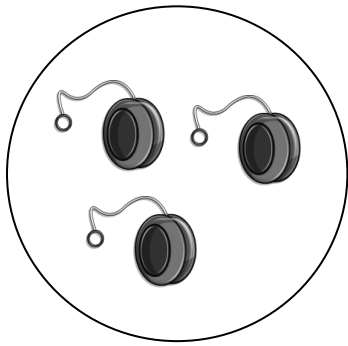
Pagdibuho og 6 ka mga yoyo. Puli-puliha pagbutang og ngalan ang mga yoyo gamit ang (X) nga marka ug ang (✓) nga marka hangtod nga ang tanan nga mga yoyo mamarkahan. Butangi og (X) ang mga yoyo nga kang Nora ug butangi usab ug (✓) ang alang sa igsuong lalaki ni Nora. Ihapa ang mga yoyo nga anaay tsek. Mao kana ang mga yoyo nga gihatag ni Nora sa iyang igsuon. Ihapa usab ang anaay marka nga ikis. Mao kana ang tanan nga yoyo nga nahabilin kang Nora. Silang duha adunay 3 ka mga yoyo. Busa ang igsuon ni Nora nga lalaki adunay 3 usab ka mga yoyo.

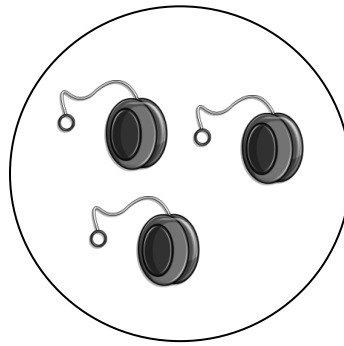
Sumpay:

Si Nora naghatag sa iyang igsuong lalaki og 3 ka mga yoyo. Kon kini katunga sa tanan niyang mga yoyo, pila man diay tanan ang mga yoyo sa una?

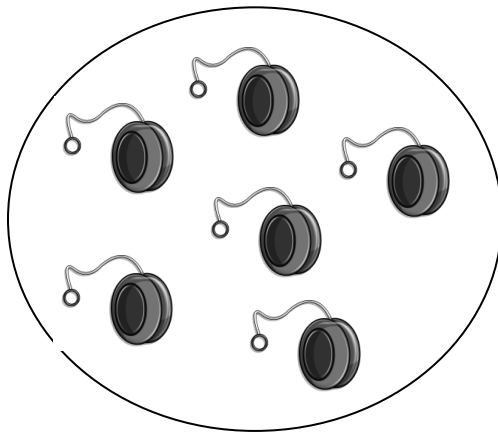
Posibleng tubag:

$\frac{1}{2}$ sa hut-ong

$\frac{1}{2}$ sa hut-ong

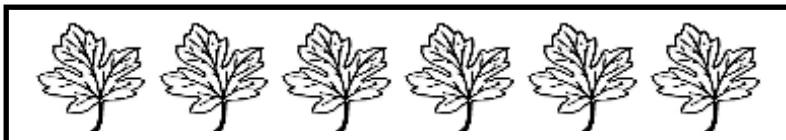
Ang kinatibuk-ang numero sa mga yoyo ni Nora.

Adunay 6 ka mga yoyo si Nora sa wala pa niya ihatag ang katunga niini sa iyang igsuong lalaki.

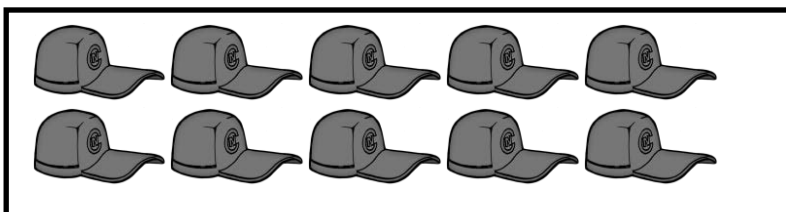
Buluhatong Papel 1

Sulati sa kuwaderno ang numero nga nagapakita og katunga.

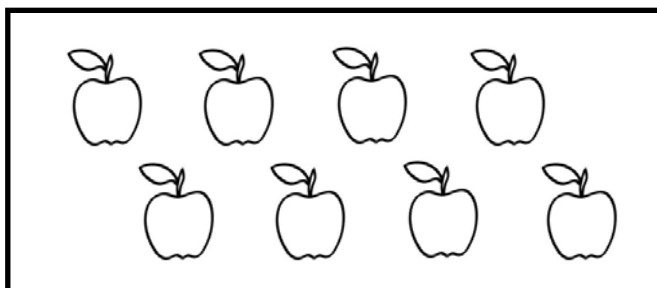
1.

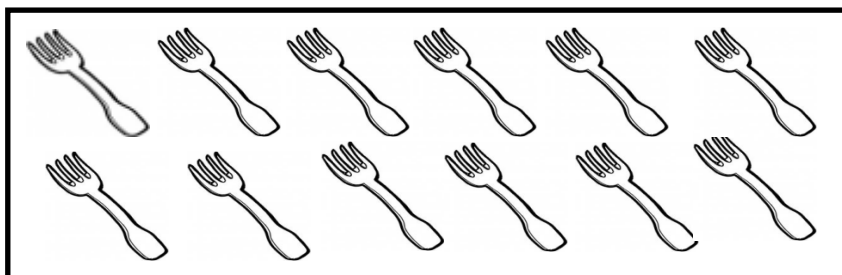
2.

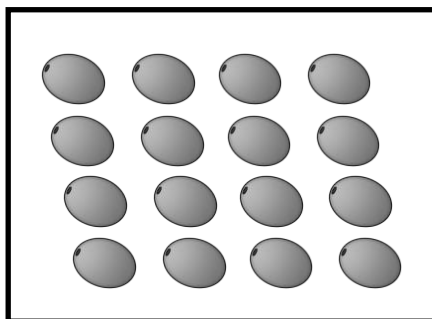
3.

4.

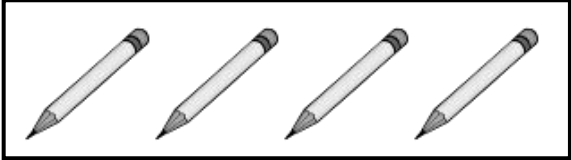
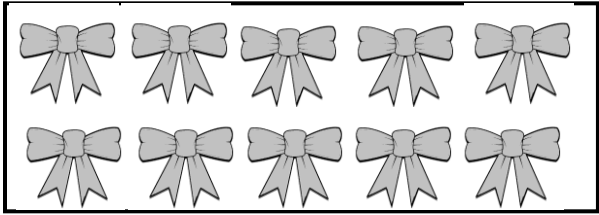
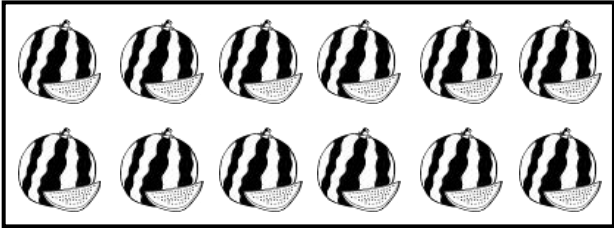
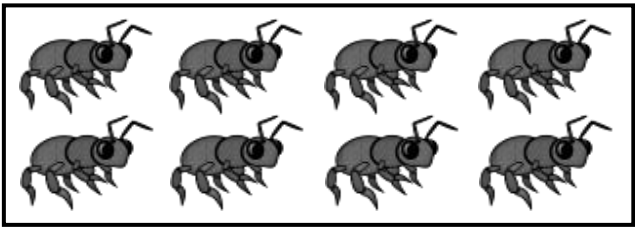

5.

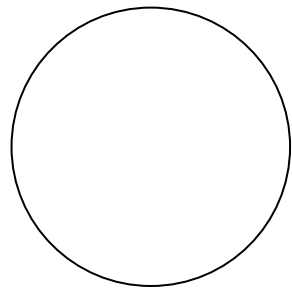
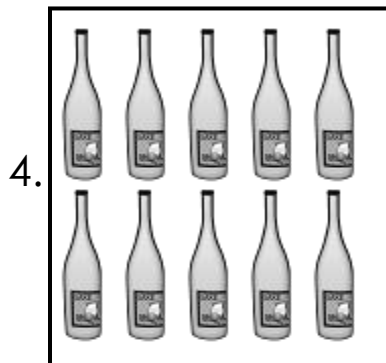
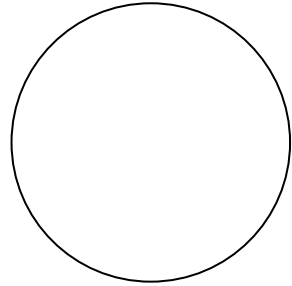
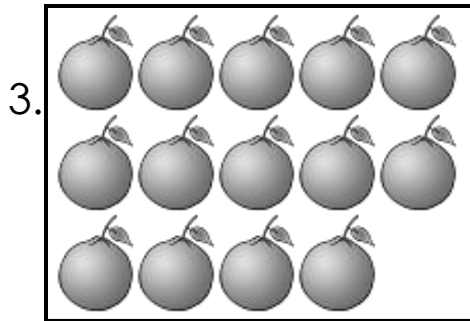
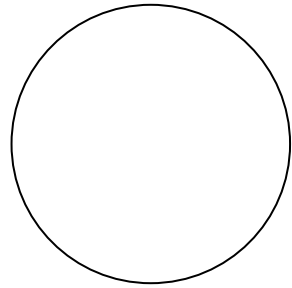
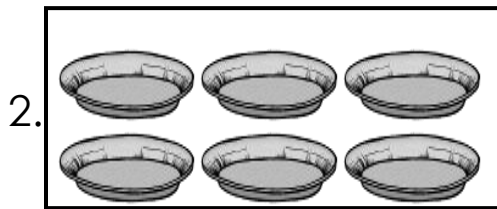
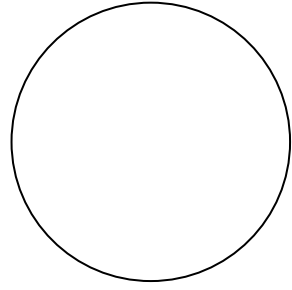
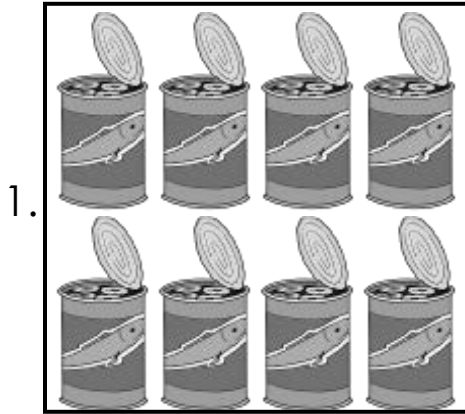
Buluhatong Papel 2

Bahina ang matag hut-ong sa mga butang ngadto sa 2 ka patas nga bahin. Linyahi kini. Pila man ka buok ang anaa sa matag hut-ong? Tan-awa ang hustong numero nga anaa sa tuo. Lingini kini.

1.		1	2	4
2.		5	6	10
3.		12	8	6
4.		8	4	1
5.		6	7	14

Buluhatong Papel 3

Idrowing ang katunga sa matag hut-ong diha sa lingin nga anaa sa tuo. Sulati sa inyong kuwaderno.

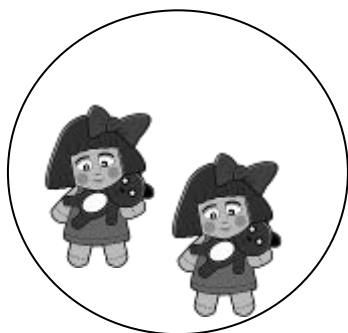
Buluhatong Papel 4

Tubaga ang mga mosunod nga mga pangutana.
Sulati ang letra sa hustong tubag.

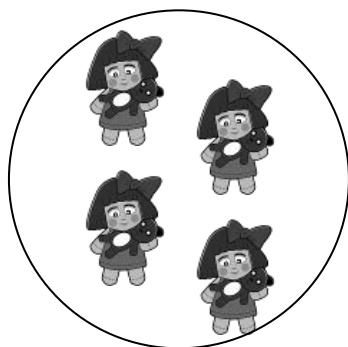
1. Ang 2 ka dulaan nagpakita og $\frac{1}{2}$ sa hut-ong sa mga dulaan.

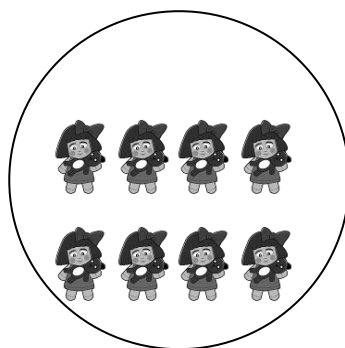
Hain ang nagpakita sa maong hut-ong sa mga dulaan?

A

B

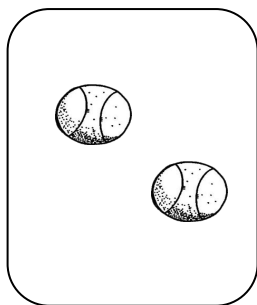

C

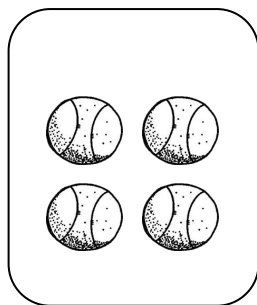
2. Kini nga mga bola nagpakita og $\frac{1}{2}$ sa hut-ong.

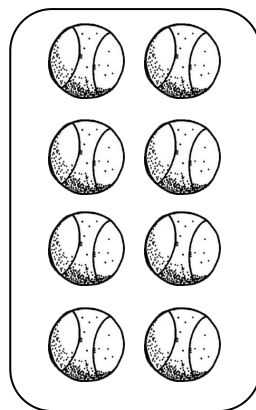
Hain kaha niini nga mga hut-ong sila nagagikan?

A

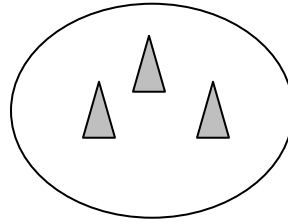

B

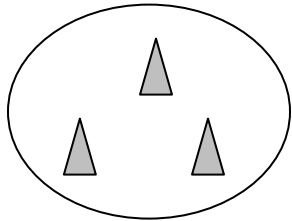

C

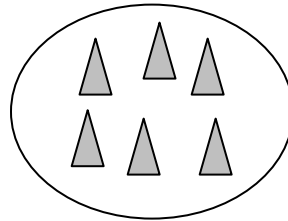
3. Ang 3 ka **triangles** nagpakita og $\frac{1}{2}$ sa hut-ong sa mga **triangles**.

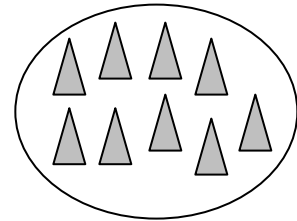
Hain ang nagpakita sa maong hut-ong sa **triangles**?

A

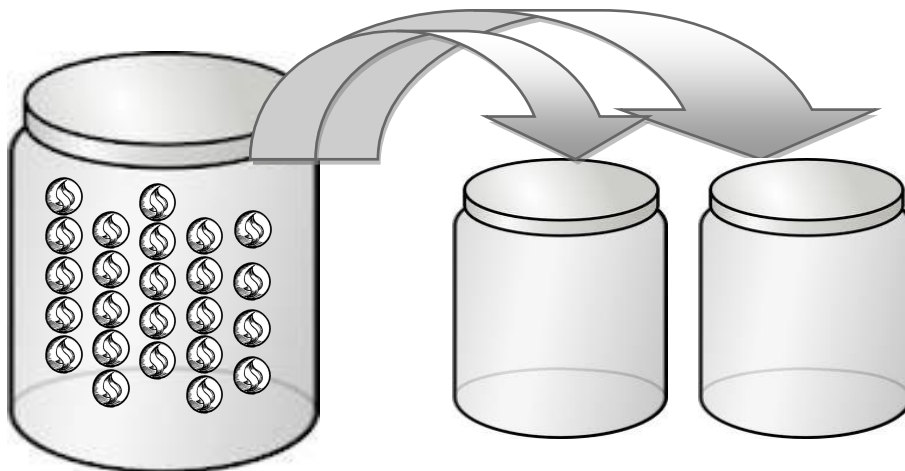
B

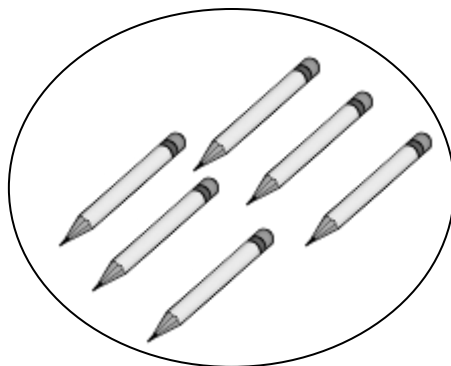
C

Gimbuhaton

1. Si Popoy adunay usa ka garapon sa mga holen. Gusto niya kining ibutang sa 2 ka gagmay nga mga garapon nga adunay pareho ug sulod. Pila man kaha ka holen ang sulod sa matag garapon? Idrawing ang mga holen sa matag garapon.

2. Ang 6 ka lapis nagpakita ug $\frac{1}{2}$ sa hut-ong sa mga lapis. Kompletoha ang hut-ong pinaagi sa pagdrowing og mga lapis diha sulod sa lingin.

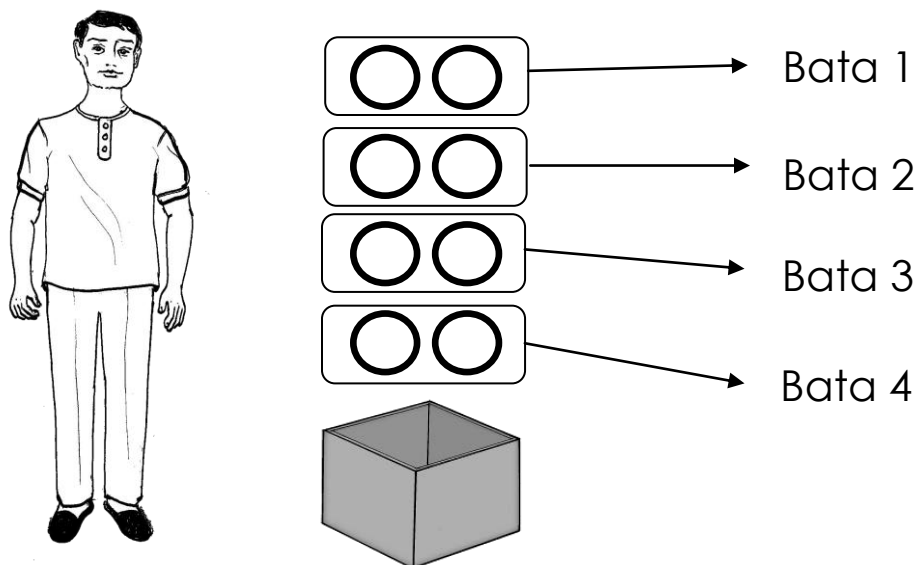
Ang Sika-upat sa Hut-ong

Paglab-as

Si Papa nagdala og usa ka karton nga hopia para sa iyang mga anak. Kon ang usa ka karton adunay 8 ka buok sulod nga hopia, pila man ka buok ang mabahin sa kada usa niya ka mga anak kon siya adunay 4 ka mga anak?

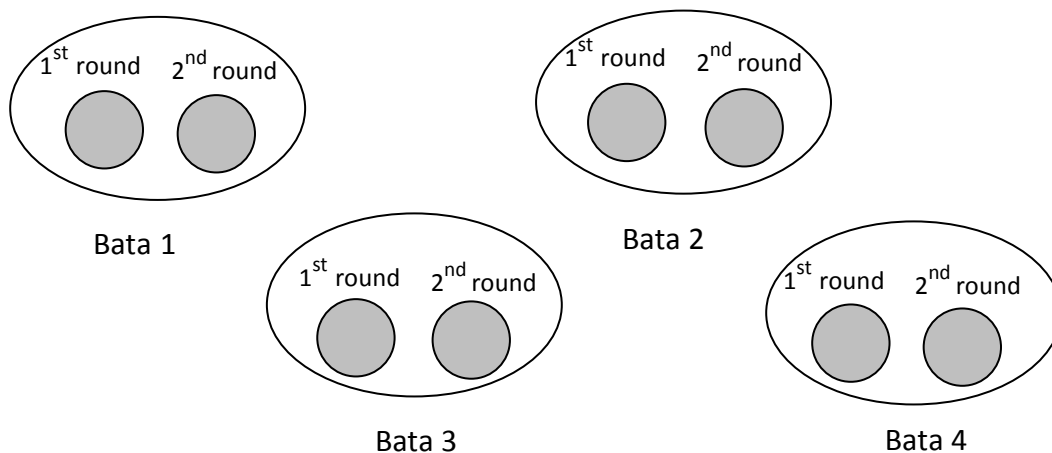
Kasulbaran 1: Pagdrama

Ang matag bata makakuha og 2 ka buok hopia gikan kang Papa.

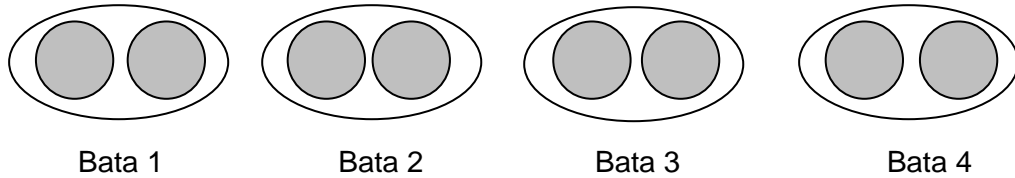
Kasulbaran 2: Paggamit og counters

a. Paghimo og 4 ka grupo. Hatagi og usa ka **counter** sa unang tuyok. Hatagi na usab og lain na pud nga 1 ka **counter** sa kada ikaduhang tuyok. Ang kada grupo adunay 2 ka **counters**.

Ang kada usa ka bata makadawat ug 2 ka buok hopia gikan kang Papa.

b. Paghimo og 4 ka grupo. Hatagi ang kada grupo og 2 ka **counters** sa usa ka higayon.

Ang matag bata makadawat og 2 ka buok hopia gikan kang Papa.

Timan-i nga ang 2 ka buok hopia sa kada bata kini nagpakita og $\frac{1}{4}$ sa 8 ka hopia nga gidala ni Papa sa balay.

Hinumdomi:

Aron mahibaloan ang $\frac{1}{4}$ sa hut-ong sa mga butang, bahina kini og 4 ka grupo nga adunay parehas og gidaghanon kada grupo. Ang mga butang sa matag grupo nagpakita og $\frac{1}{4}$ sa usa ka hut-ong.

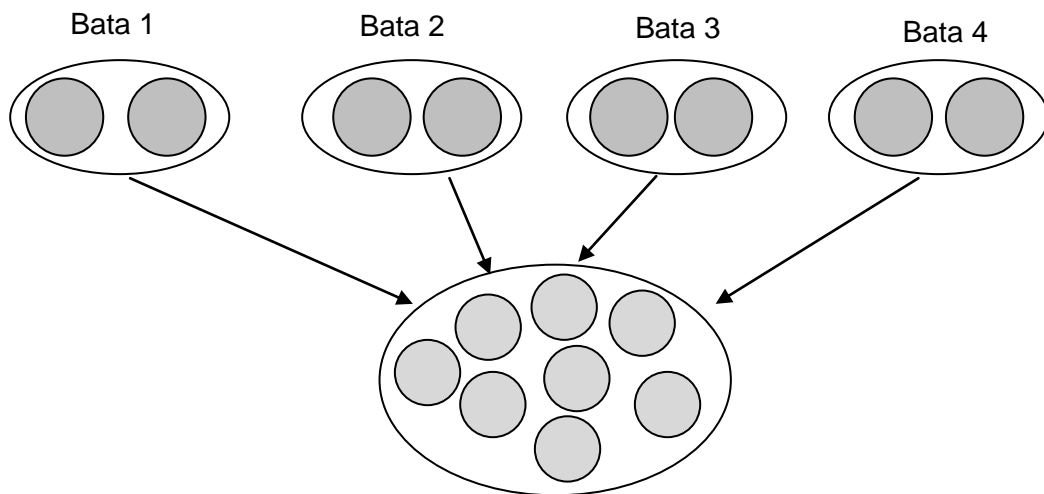
Sumpay:

Kon pananglit ang $\frac{1}{4}$ ra sa hut-ong sa mga butang ang imong nahibaloan, unsaon nimo pagkuha kon pila ang usa ka hut-ong sa maong butang?

Ang kada anak ni Papa nakadawat og 2 ka buok hopia gikan niya. Kon kini sika-upat (1/4) sa gidaghanon sa iyang tanang hopia nga gidala sa balay, pila man diay ka buok hopia ang tanang gidala ni Papa sa balay?

Posible nga Kasulbaran:

A.

Ang naabot sa tanang hopia

B.

$$2 + 2 = 4$$

$$4 + 2 = 6$$

$$6 + 2 = 8$$

Si Papa nagdala og 8 ka buok hopia sa balay.

Hinumdomi:

Gihatag ang pundok sa mga butang nga $\frac{1}{4}$ sa usa ka hut-ong. Alang sa pagpangita kon pila ang usa ka hut-ong, ingon niini ang buhaton:

a. Paghimo og laing 3 usab ka pundok nga adunay pareha og gidaghanon sa mga butang nga gihatag. Dayon tipona ang mga butang gikan sa upat ka pundok. Mao kini ang hut-ong kon diin gikan kining $\frac{1}{4}$.

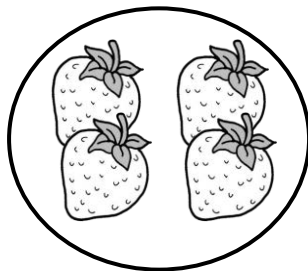
o

b. Ihapa ang tanang butang nga anaa sa gihatag nga pundok. Himoa kini nga mga numero nga tingbonon (**addends**) sa makaupat ka balik. Dayon, tipona silang tanan. Ang maong gidaghanon nagpakita sa numero sa tanang butang nga anaa sa hut-ong kon diin gikan ang $\frac{1}{4}$ nga gihatag.

Buluhatong Papel 1

Hain ang nagpakita og $\frac{1}{4}$ sa kada hut-ong sa mga butang nga gihatag? Sulati ang letra sa hustong tubag.

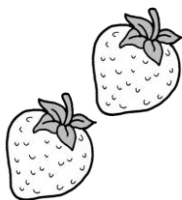
1. Gihatag nga Hut-ong:

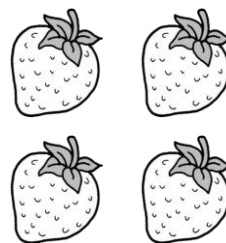
A

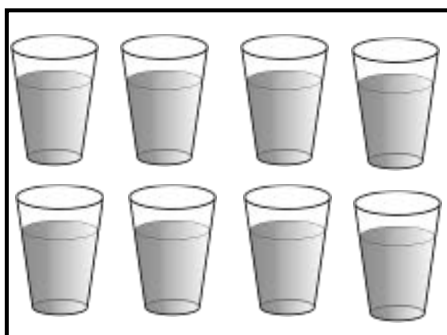
B

C

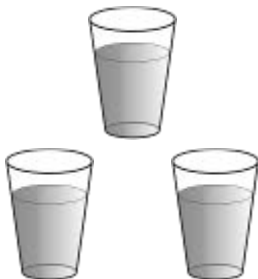
2. Gihatag nga Hut-ong:

A

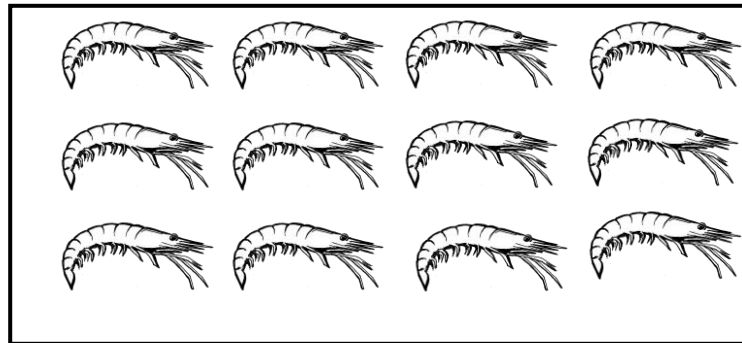
B

C

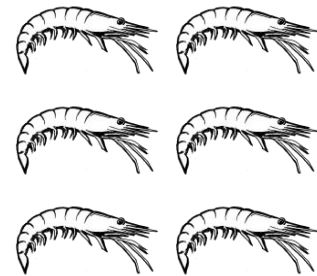
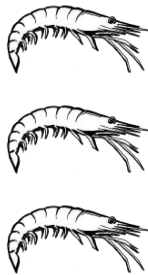
3. Gihatag nga Hut-ong:

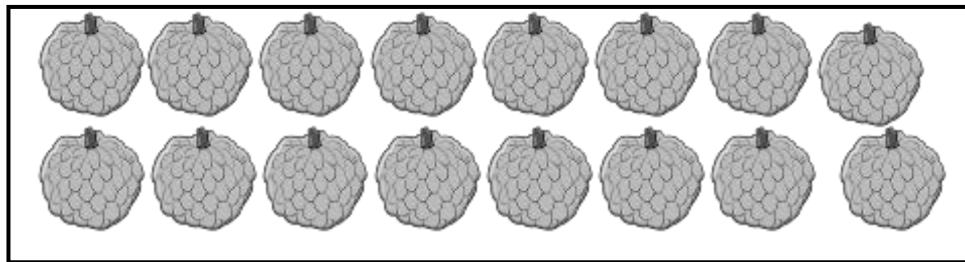
A

B

C

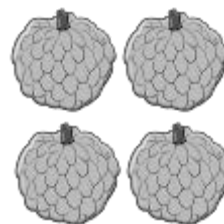
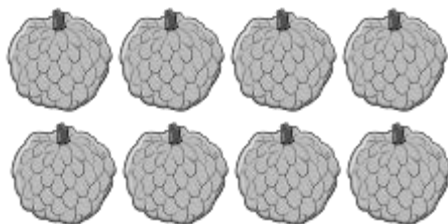
4. Gihatag nga Hut-ong:

A

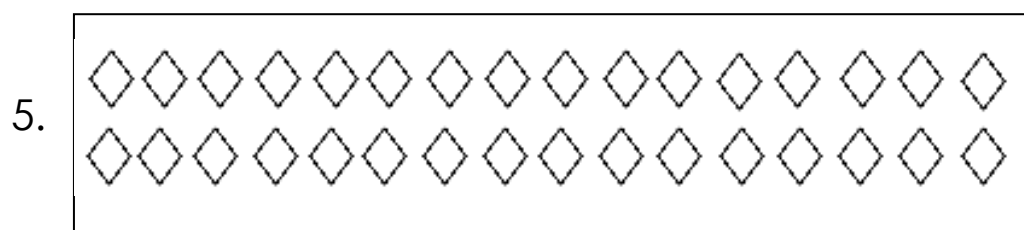
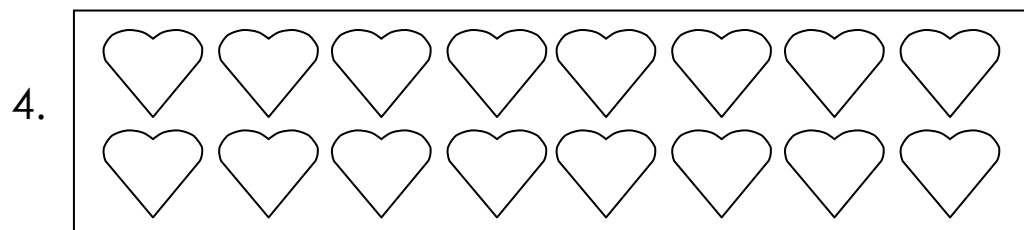
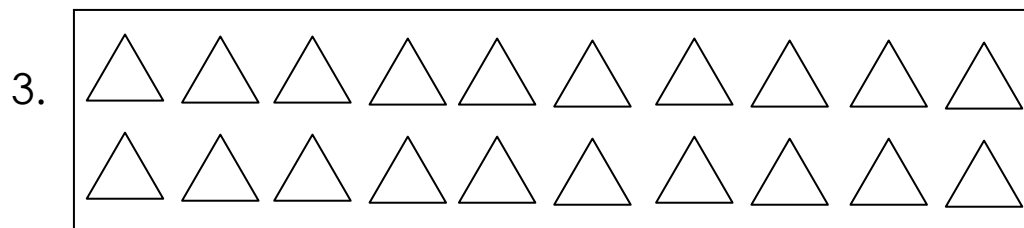
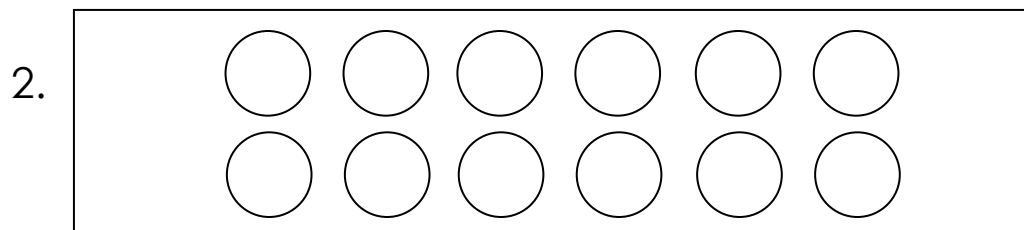
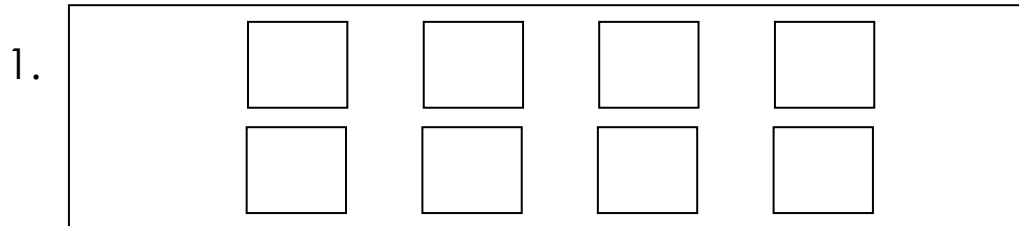
B

C

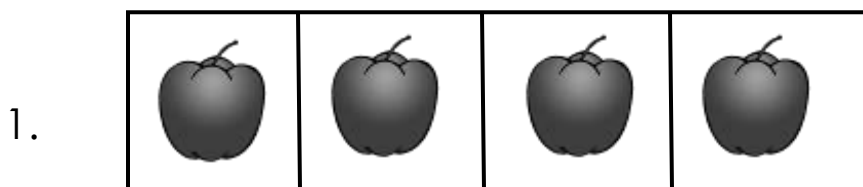
Buluhatong Papel 2

Kolori ang sika-upat (**one-fourth**) sa hut-ong. Buhata kini sa inyong kuwaderno.

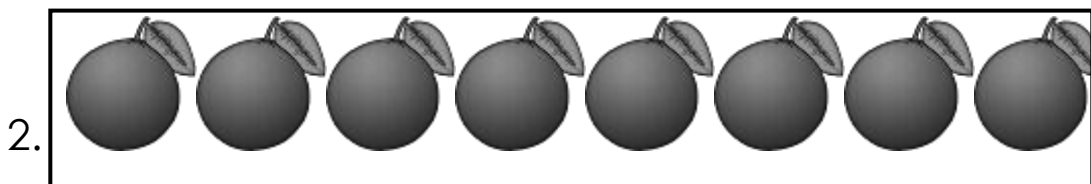

Buluhatong Papel 3

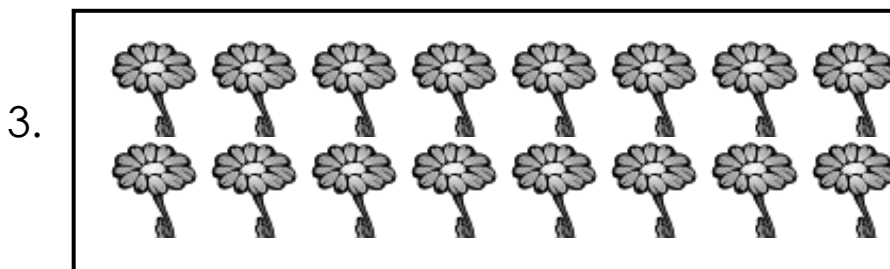
Pagdrowing og linya aron mabahin ang matag hut-ong sa mga butang ngadto sa upat ka pundok nga adunay pareha og numero sa mga butang. Dayon, sulati ang numero sa mga butang sa matag pundok diha sa blanko nga gihatag. Ang nag-una gihimo alang kanimo.

Numero sa mga butang matag pundok: 1

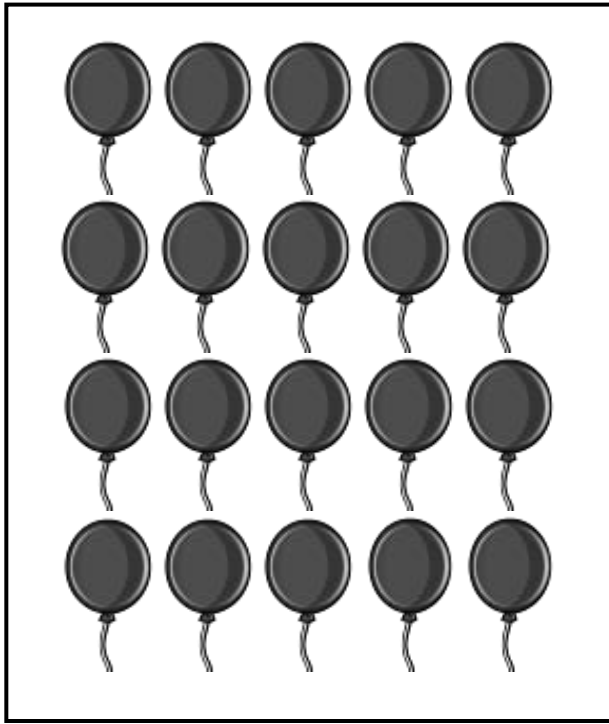

Numero sa mga butang matag pundok:

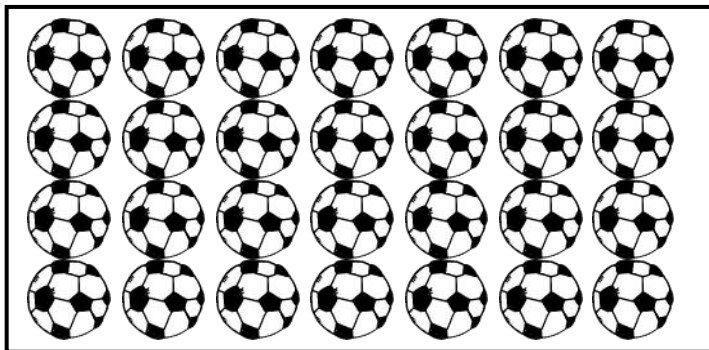
Numero sa mga butang matag pundok:

4.

Numero sa mga butang matag pundok: _____

5

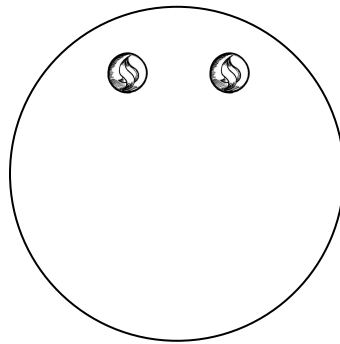

Numero sa mga butang matag pundok: _____

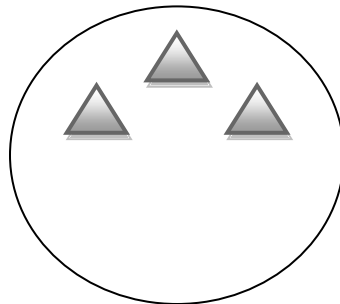
Buluhatong Papel 4

Idrawing sa kuwaderno ang hustong numero sa mga butang nga angay nga ipuno aron makompleto ang matag hut-ong.

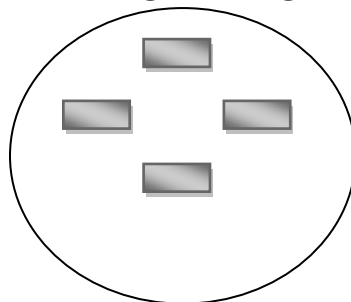
1. Ang 2 ka holen nagpakita og sika-upat (**one-fourth**) sa hut-ong sa mga holen.

2. Ang 3 ka **triangles** nagpakita og sika-upat (**one-fourth**) sa hut-ong sa mga **triangles**.

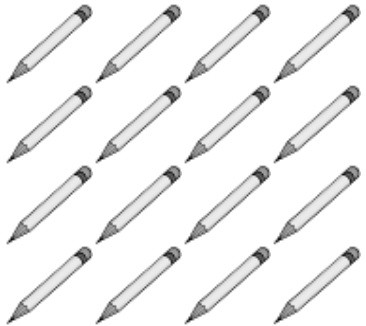

3. Ang 4 ka **rectangles** nagpakita og sika-upat (**one-fourth**) sa hut-ong sa mga **rectangles**.

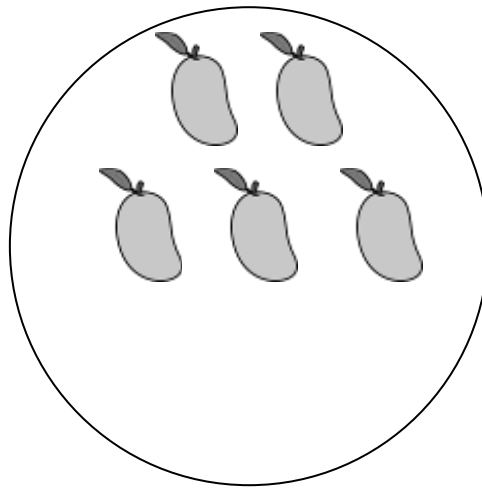

Gimbuhaton

A. Pagdrowing og $\frac{1}{4}$ sa hut-ong sa mga butang diha sa luna nga gihatag dapit sa tuo. Dayon, tubaga ang pangutana. Buhata kini sa inyong kuwaderno.

<p>1.</p> 	<p>Pila ka buok ang $\frac{1}{4}$ sa 16?</p>
<p>2.</p> 	<p>Pila ka buok ang $\frac{1}{4}$ sa 20?</p>
<p>3.</p> 	<p>Pila ka buok ang $\frac{1}{4}$ sa 24?</p>

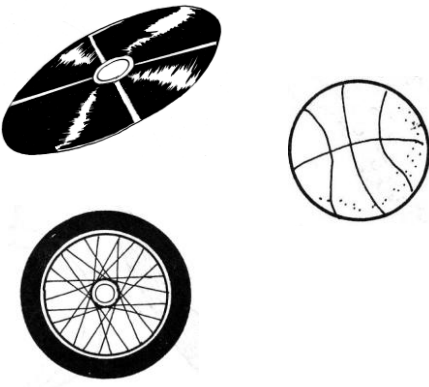
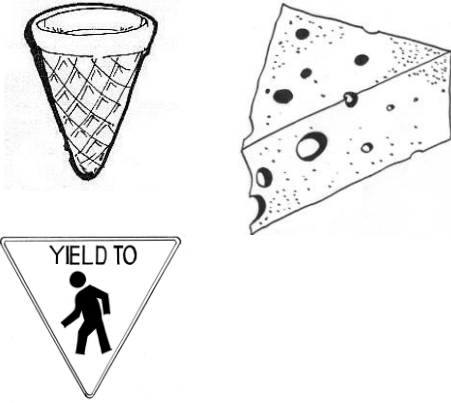
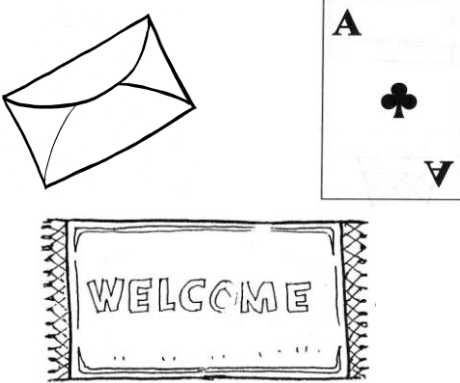
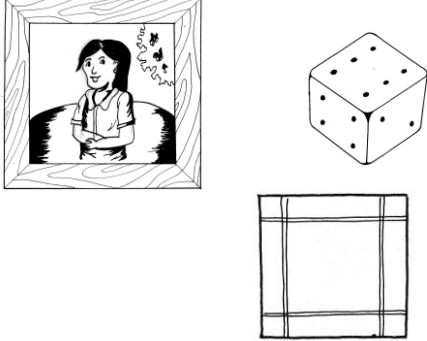
B. Ang 5 ka mangga nagpakita og sika- upat (**one-fourth**) sa hut-ong sa mga mangga. Idrawing sa sulod sa lingin ang hustong numero sa mga mangga nga angay nga ipuno aron makompleto ang hut-ong.

C. Ang sika- upat (**one-fourth**) sa hut-ong sa mga itlog kay 6. Pila ka buok itlog ang imong kinahanglanon aron makompleto ang hut-ong? Ipakita ang imong husay.

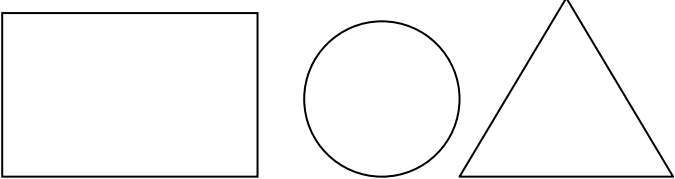
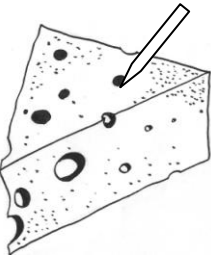
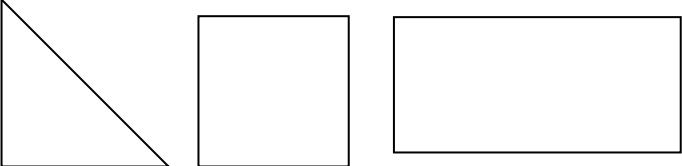
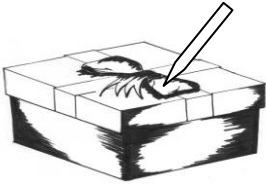

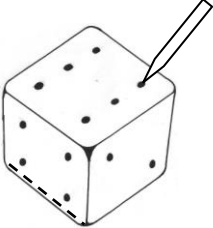
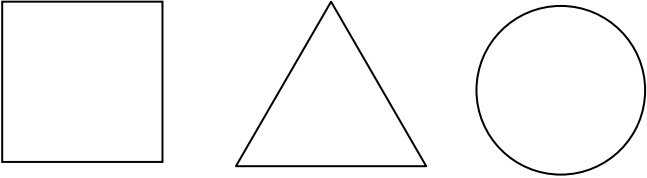
Mga Porma sa mga Butang

Paglab-as

 <p style="text-align: center;">Circle</p> <p>Ang circle walay suok ug kilid.</p>	 <p style="text-align: center;">Triangle</p> <p>Ang triangle adunay 3 ka suok ug 3 ka kilid.</p>
 <p style="text-align: center;">Rectangle</p> <p>Ang rectangle adunay 4 suok ug 4 ka kilid. Adunay kini duha ka nag-atbang nga kilid nga managsama ang gitason.</p>	 <p style="text-align: center;">Square</p> <p>Ang square adunay 4 ka suok ug 4 kilid. Pareha ang gitason sa tanang kilid niini.</p>

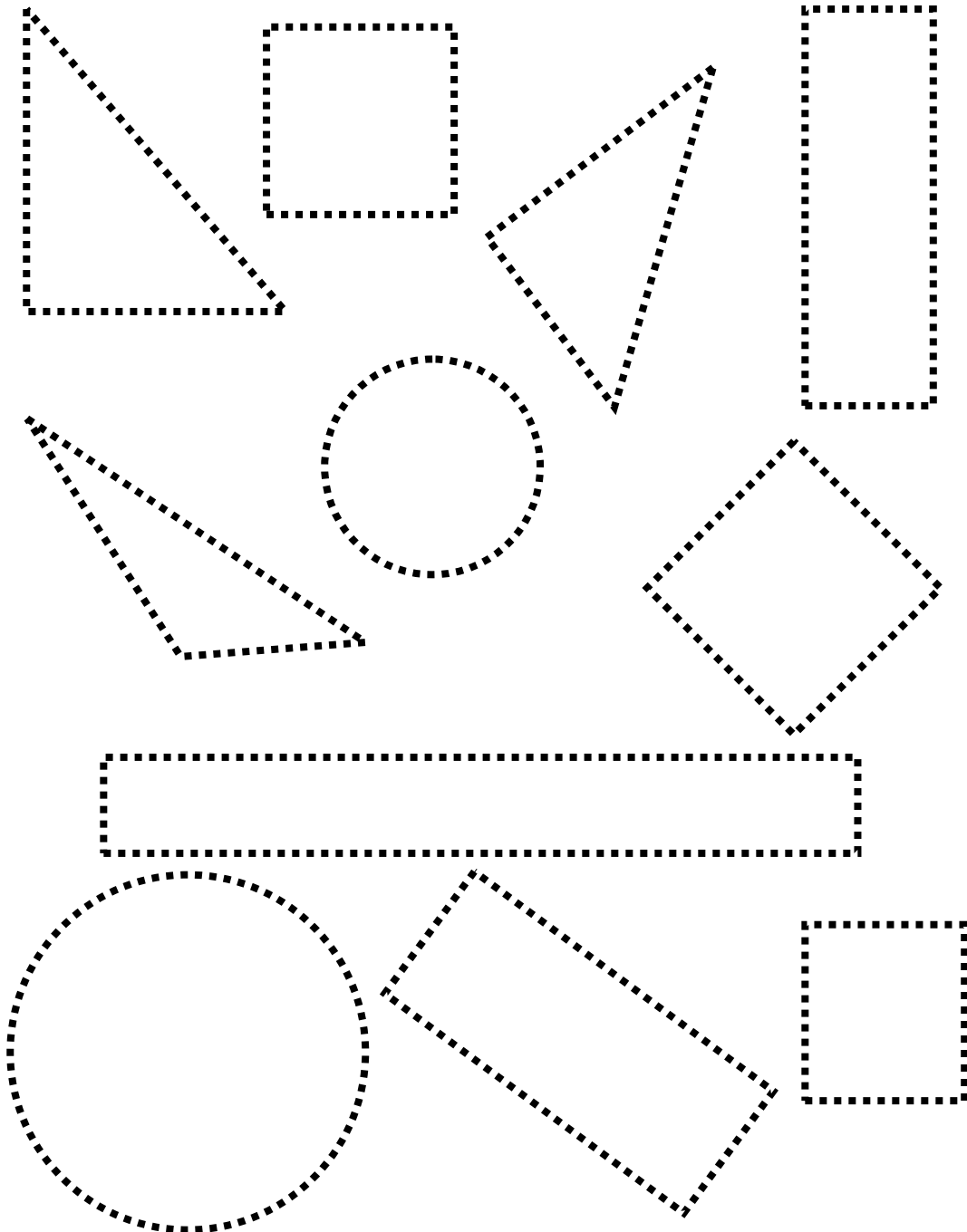
Buluhatong Papel 1

Lingini ang porma nga nahimo.

Buluhatong Papel 2

Guntinga ang porma. Pundoka kini segun sa imong gusto. Gamit ug laing papel aron papilitan sa imong gihimo.

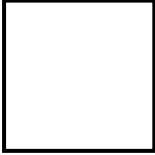

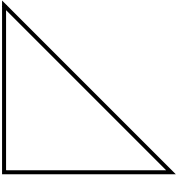
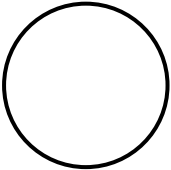

Gimbuhaton

1. Pangita og mga butang sa balay nga adunay porma sama sa kuwadrado (**square**), rektanggulo, lingin, ug triyanggulo. Idibuho ang maong butang ug kolori ang porma.
2. Gikan sa ginunting nga mga porma diha sa buluhatong papel, pagporma og usa ka **robot**, usa ka bulak, usa ka balay, usa ka langgam o bisan hain sa mga butang nga imong nakita.

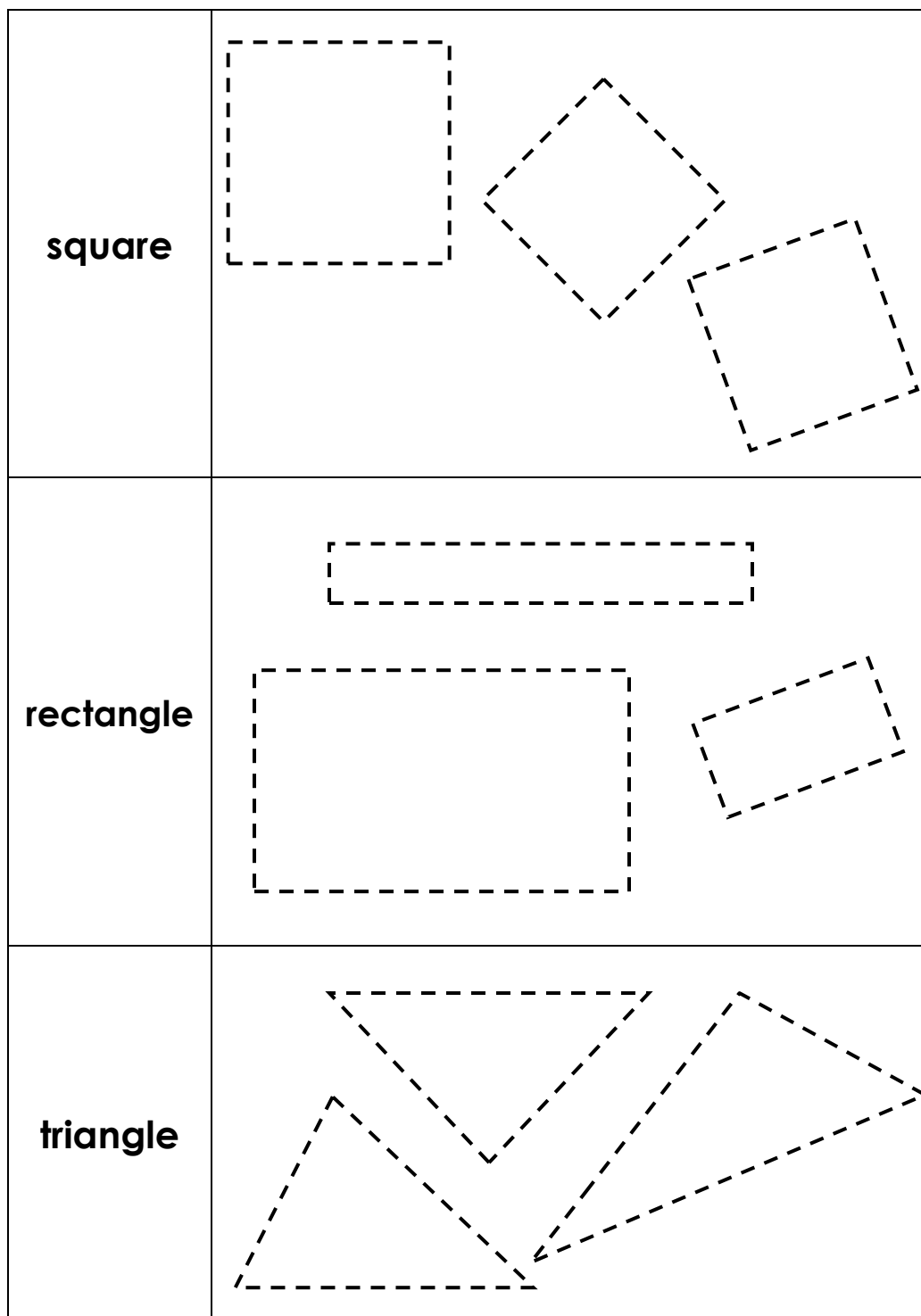
Pagdrowing og mga Porma

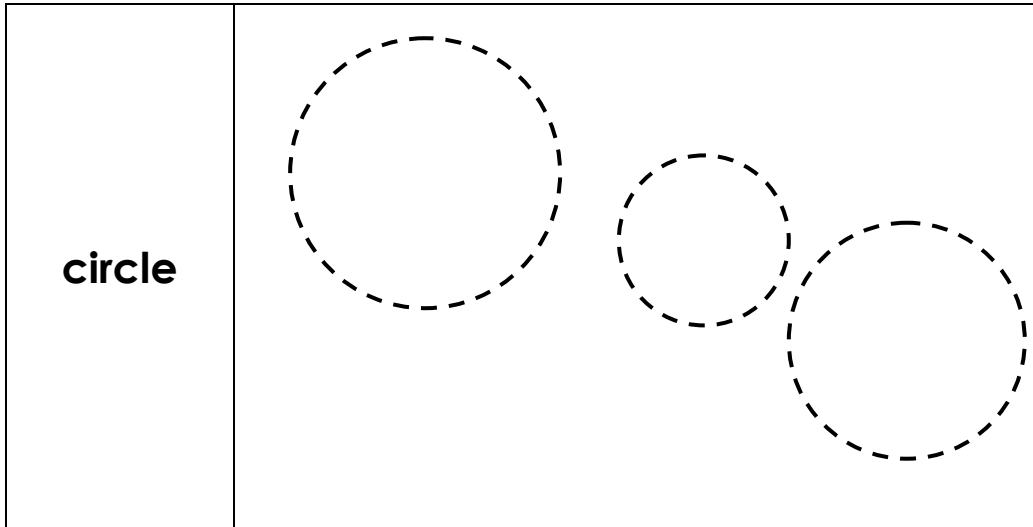
Paglab-as

	Square	Ang square adunay <ul style="list-style-type: none">• 4 ka kilid nga tul-id ug pareha ang gitag-on• 4 ka square nga suok
	Rectangle	Ang rectangle adunay <ul style="list-style-type: none">• 4 ka kilid nga tul-id apan dili managsama ang gitag-on• 4 ka square nga suok
	Triangle	A triangle adunay <ul style="list-style-type: none">• 3 ka tul-id nga kilid• 3 ka suok
	Circle	Ang circle <ul style="list-style-type: none">• walay kilid• walay suok

Buluhatong Papel 1

Subaya ang mga porma. Sunda ang mga badlis-badlis.

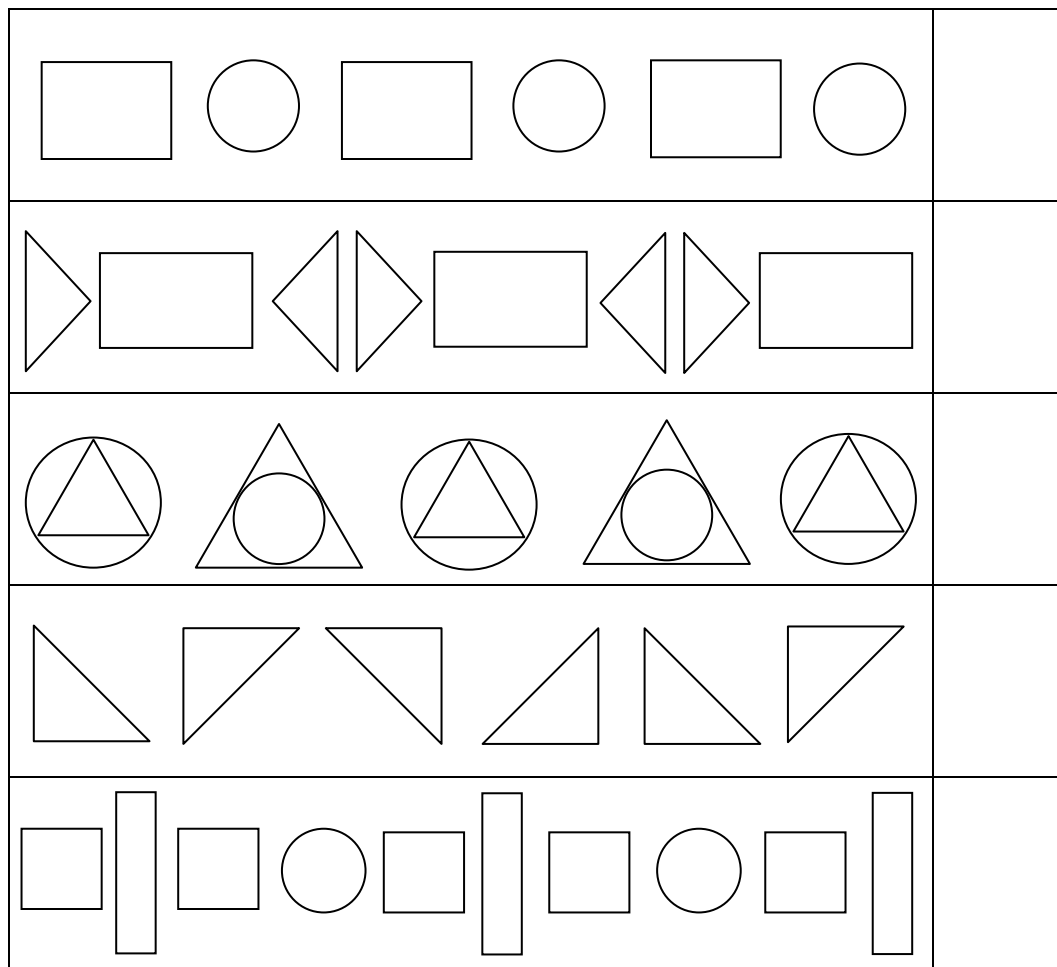
Buluhatong Papel 2

Idrawing ang porma sa inyong kuwaderno.

triangle	rectangle
square	circle

Buluhatong Papel 3

Idrawing ang nagsunod nga porma sa inyong kuwaderno.

Gimbuhaton

Paghimo og drowing o disenyo gamit ang mga **squares**, **rectangles**, **circles**, ug **triangles**. Dayon, kolori ang imong drowing o disenyo.

Mga Butang nga Adunay 3-ka-Dimensiyon

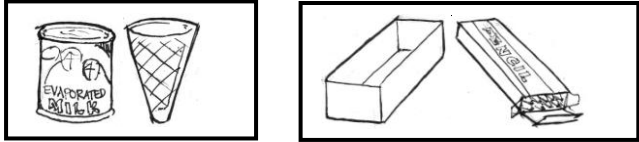
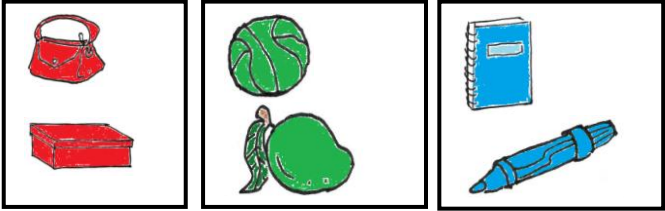
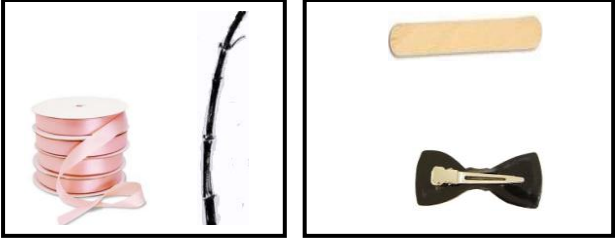
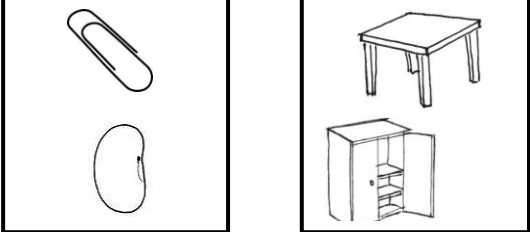
Paglab-as

	<p>rectangular nga karton</p>	<p>Ang rectangular nga karton adunay 6 ka rectangular nga dagway.</p>
	<p>square nga karton</p>	<p>Ang square nga karton o cube adunay 6 ka square nga nawong.</p>
	<p>cylindrical nga lata</p>	<p>Ang cylindrical nga lata adunay 2 ka circular nga dagway ug 1 ka ibabawong bahin.</p>
	<p>kono</p>	<p>Ang cone adunay 1 ka circular nga dagway ug 1 ka ibabawong bahin.</p>
	<p>bola</p>	<p>Ang bola adunay 1 ka ibabawo nga bahin.</p>

Buluhatong Papel 1

Klaroha og giunsa pagpundok-pundok ang mga butang.

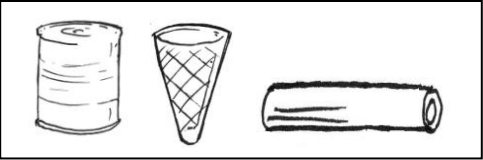
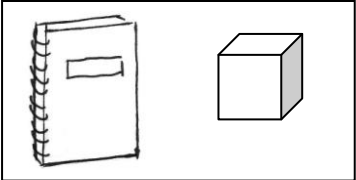
Gihimo ang nag-una alang kanimo. Sulati ang tubag sa inyong kuwaderno.

<p>1</p> 	<p>Porma o hitsura sa mga nawong</p> <p>Gidaghanon sa mga nawong</p>
<p>2</p> 	<p>Kolor</p> <p>Sangkap</p>
<p>3</p> 	<p>Gitas-on</p> <p>Porma</p>
<p>4</p> 	<p>Kolor</p> <p>Kadak-on</p>

Buluhatong Papel 2

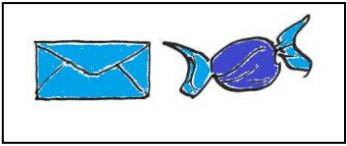
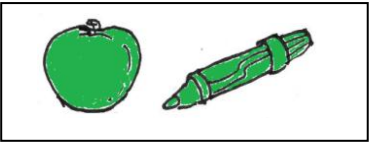
Hain niini nga pundok nahisakop ang maong butang? Itudlo kini pinaagi sa pagbutang og udyong padulong sa iyang pundok. Gihimo ang nag-una alang kanimo.

1.

A B

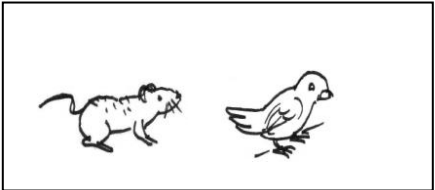
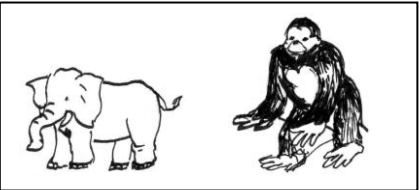

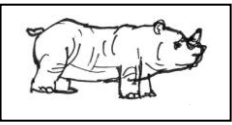
2.

A B

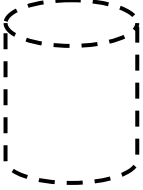
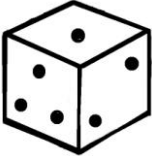
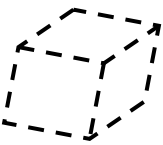

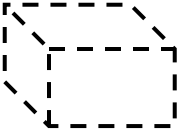

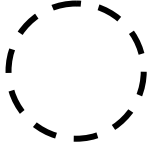
3.

A B

Buluhatong Papel 3

Subaya ang pigura nga anaa sa ikaduha nga kolum, idrowing kini sa ikatulo ug sulati ang pangalan sa ika-upat nga kolum. **(To be xerox by the teacher.)**

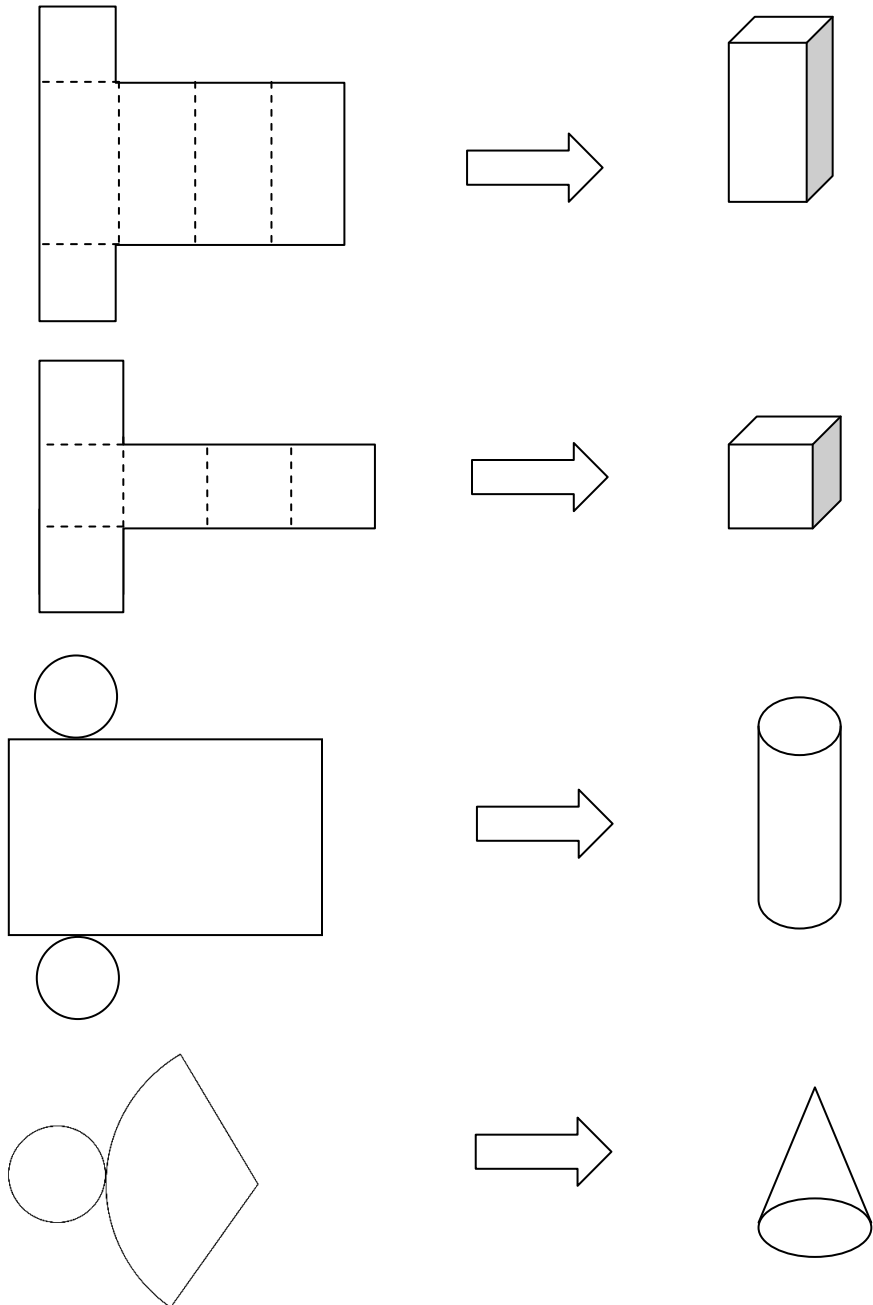
Gimbuhaton

Pangita og mga butang sa balay nga porma og **rectangular**, **cylindrical**, **cone**, ug **bola**. Idrowing ang maong butang.

Paghimo og mga Tibuok nga Figura

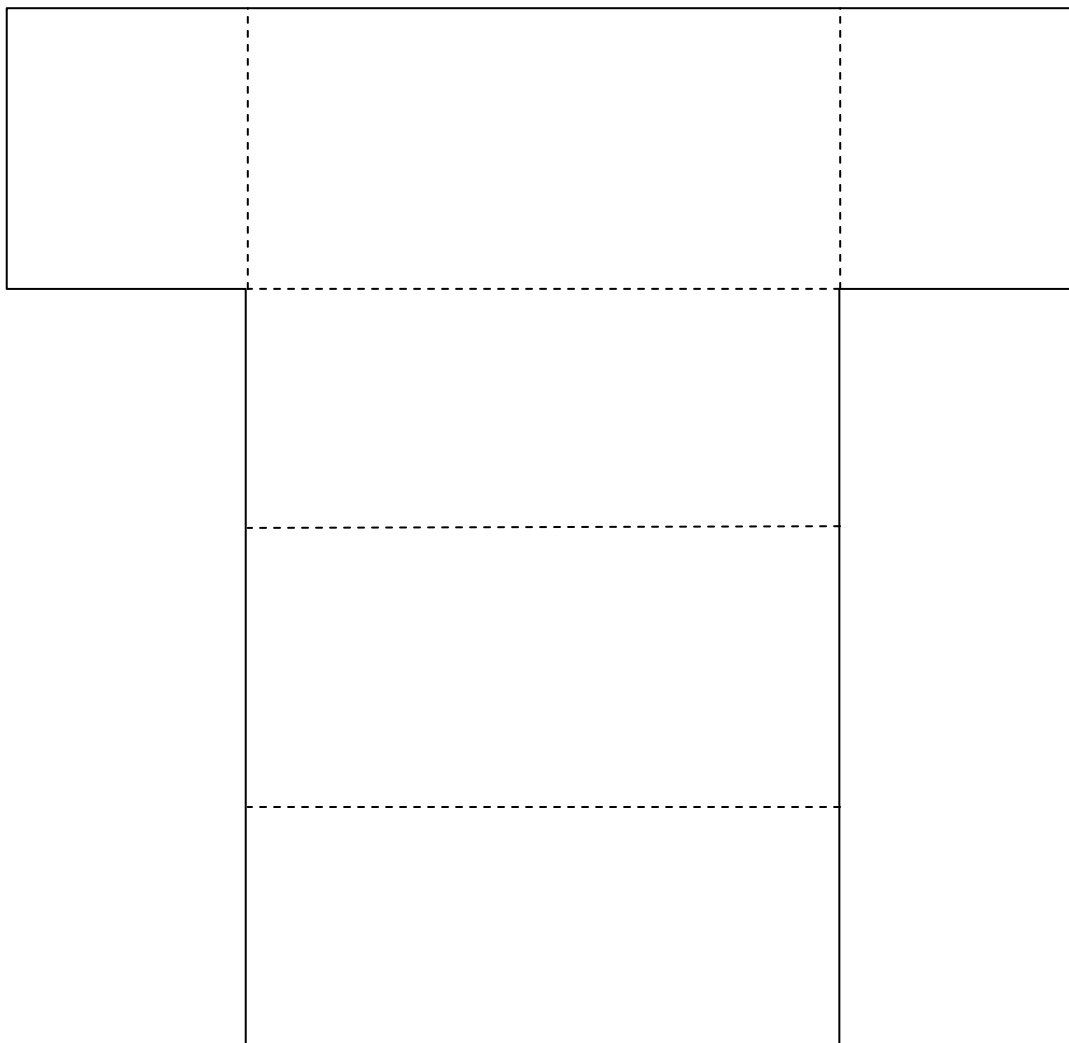
Paglab-as

Kon ipiko ang mga kilid niini ug pataptan og **tape** ang isigka-kilid, maporma kining mga mosunod:

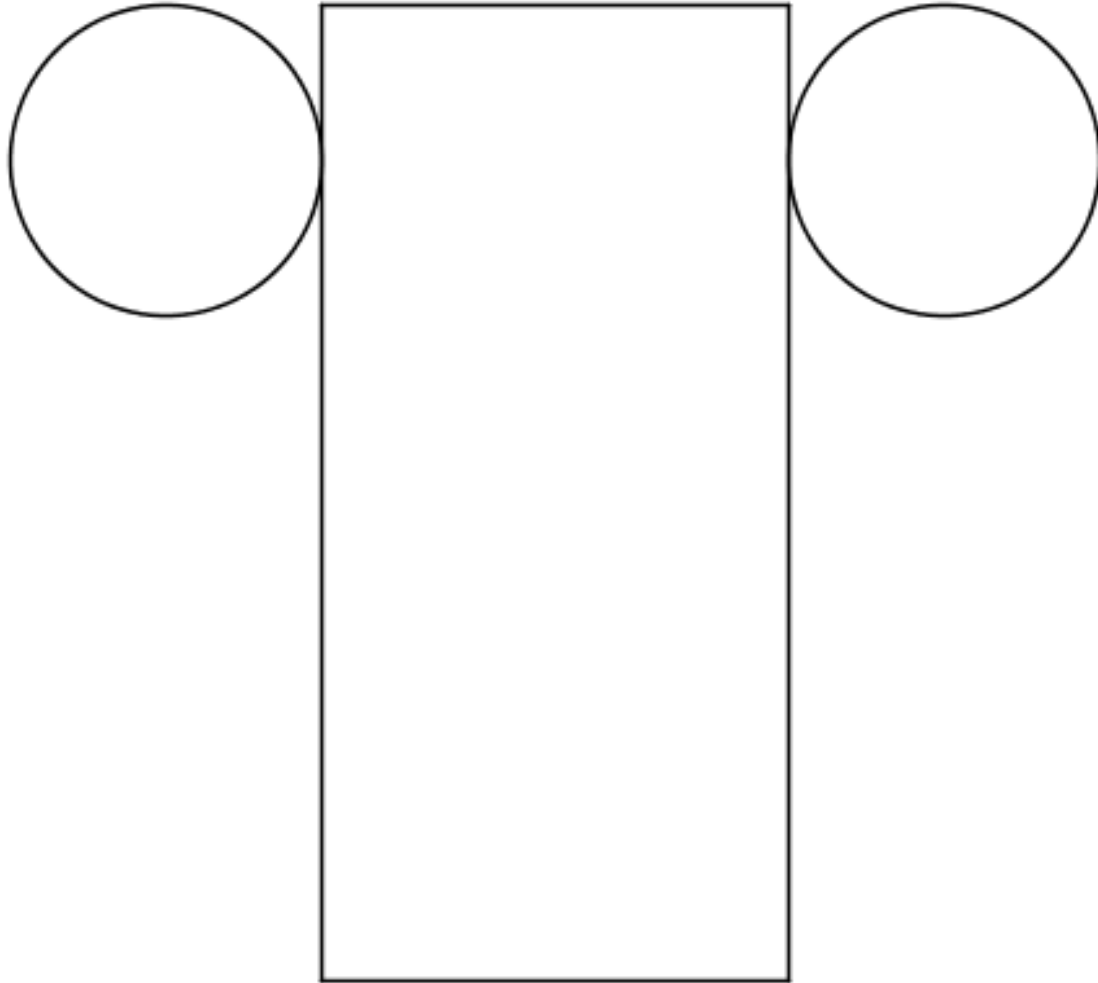

Buluhatong Papel 1

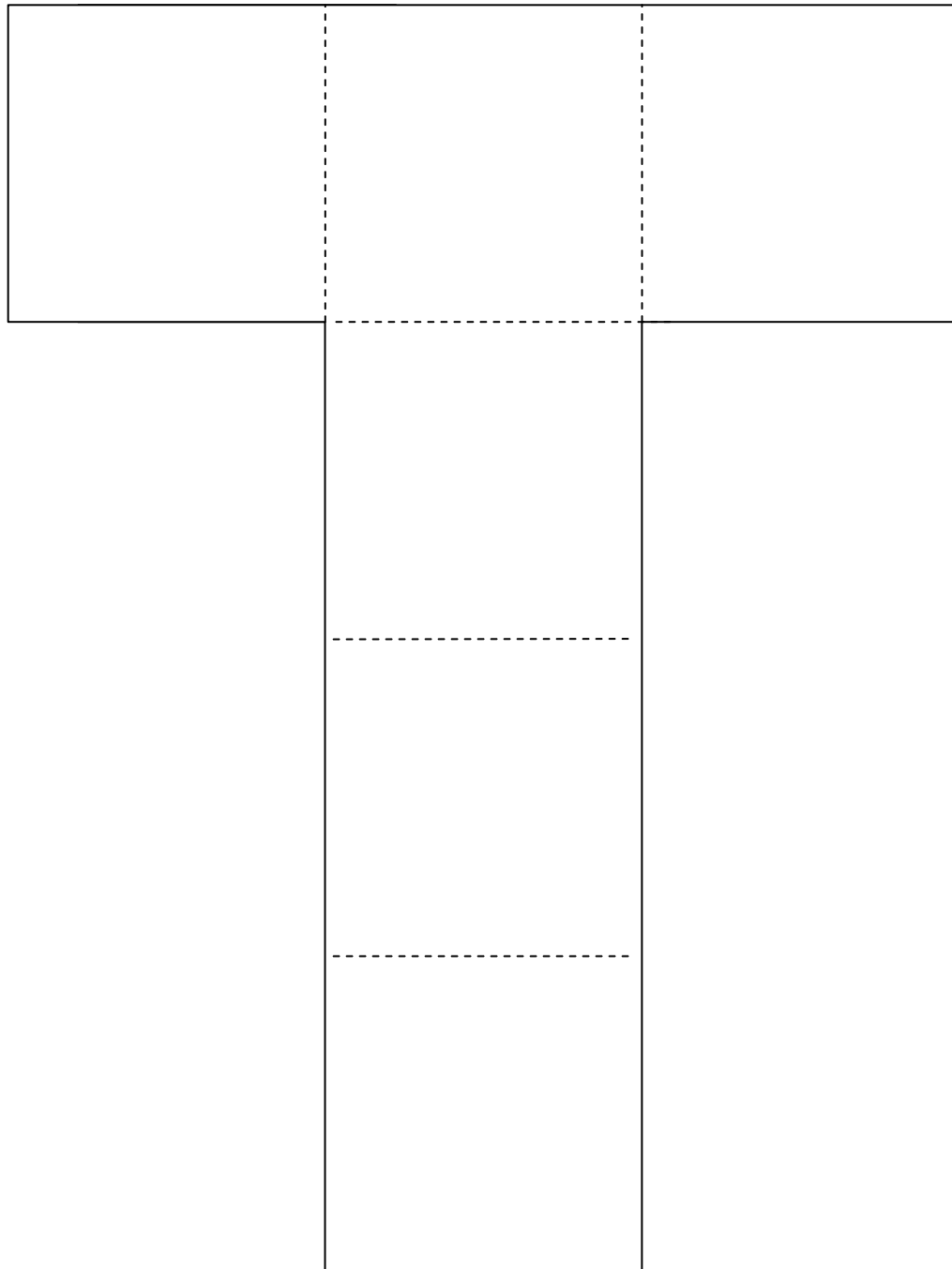
Guntinga ang kinatibuk-an nga porma ug paghimo og **rectangular** nga karton.

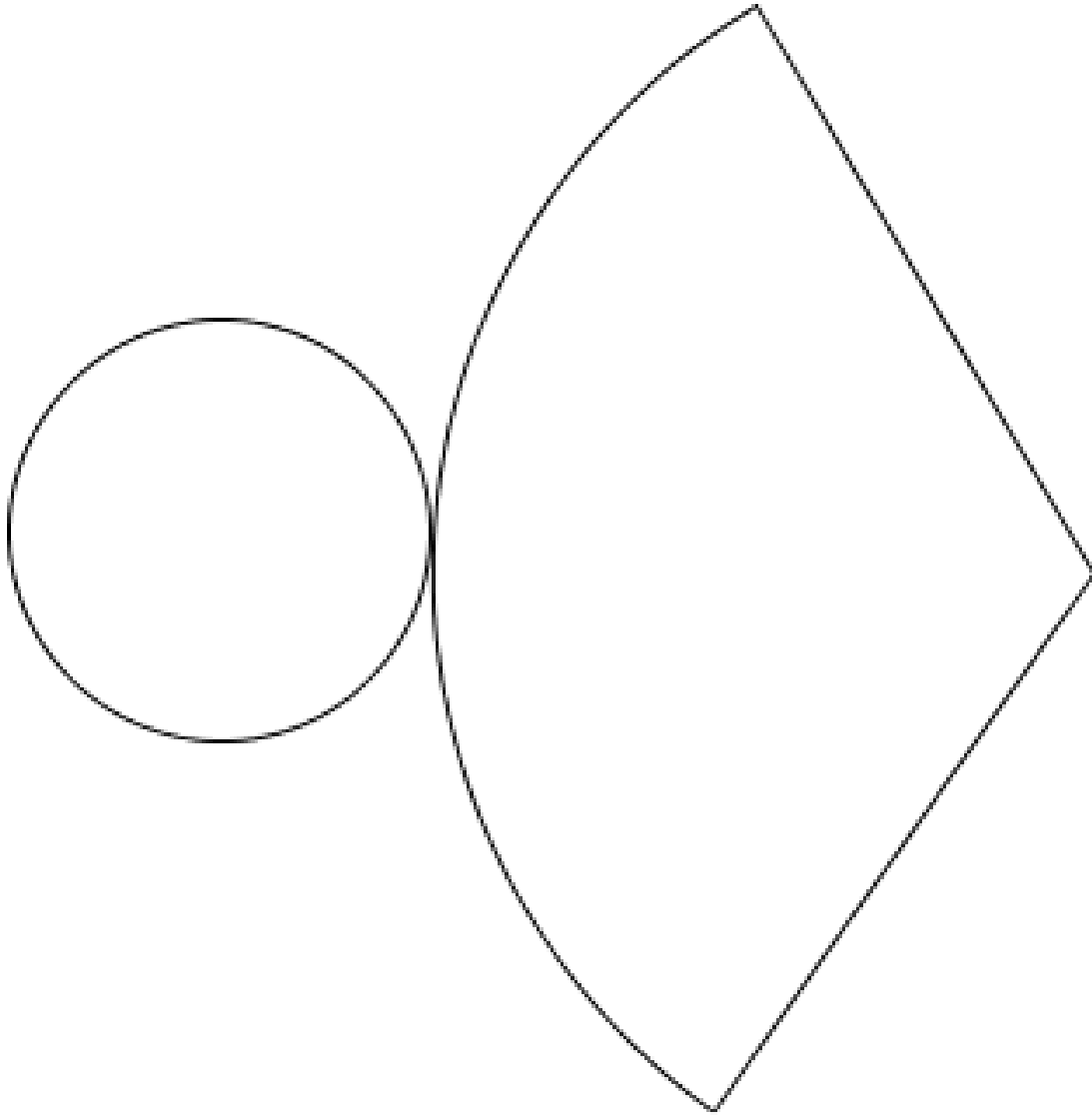
Guntinga ang kinatibuk-an nga porma ug paghimo og **cylindrical** nga karton.

Guntinga ang kinatibuk-an nga porma ug paghimo og **cube**.

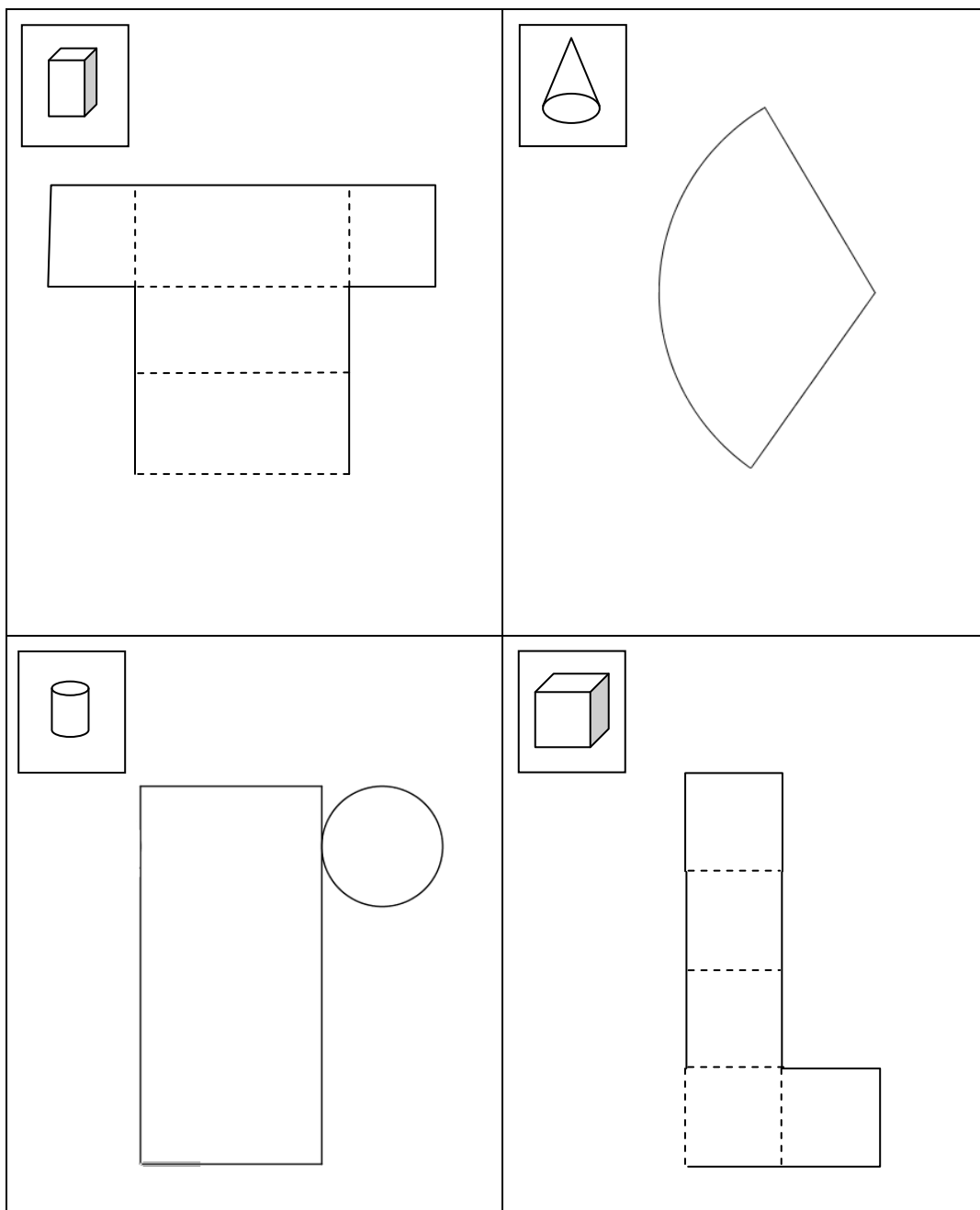

Guntinga ang kinatibuk-an nga porma og paghimo og **cone**.

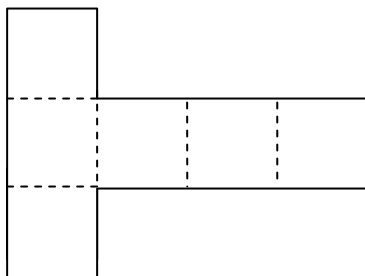
Buluhatong Papel 2

Unsa ang nawala nga bahin? Idrawing sa inyong kuwaderno ang nawala nga bahin aron makompleto kining maong porma.

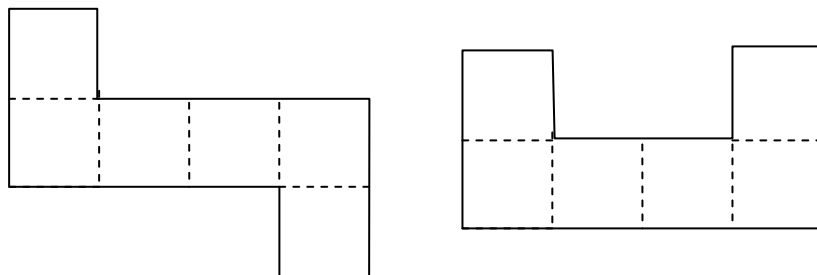

Gimbuhaton

1. Gipakita sa ubos ang tibuok nga bahin sa **cube**.

Ang duha ba ka kinatibuk-ang porma nga gipakita sa ubos mao ba usab ang kinatibuk-an sa **cube**? Ipasabot ang imong tubag.

2. Pangita og karton nga **rectangular, cube, cylindrical**, o bahin sa kalo. Paghimo og kopya sa iyang kinatibuk-ang bahin. Guntinga kini og pormaha. Itandi kini sa iyang orihinal.

Numero ug Kaugalingong Hiyas nga Sumbanan

Paglab-as

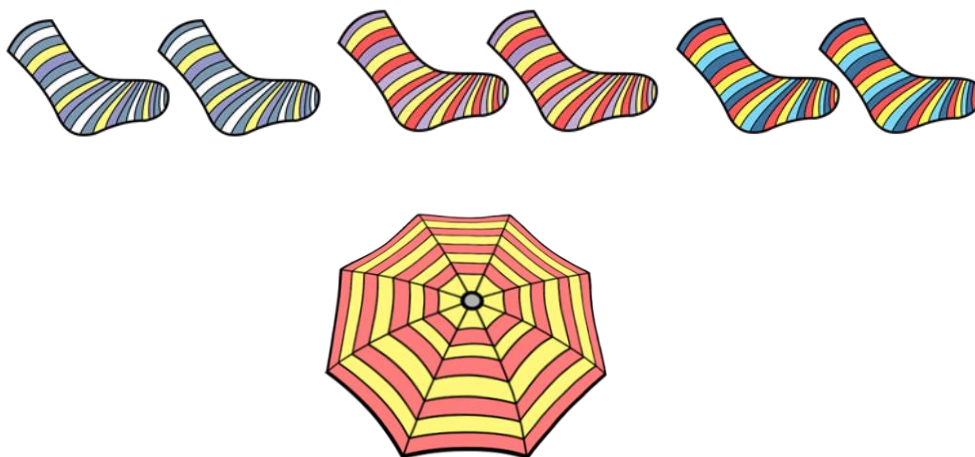
Nakatambong na ba mo og hikay sa adlaw'ng natawhan? Unsa ang butang nga inyong nakita?

Tan-awa ang 2 ka payaso/**clowns**:

1. Unsay mga kolor nga imong nakita?
2. Unsay mga porma nga imong nakita?
3. Unsay porma nga sige nimong makit-an?
4. Unsay kolor nga nagsige og balik balik?

Tan-awa ang mga hulagway.

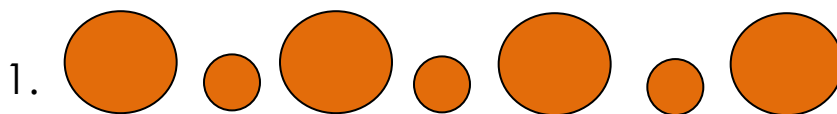

Unsa nga butang ang imong nakita?

1. Unsay mga kolor sa imong nakita?
2. Unsay mga sumbanan nga gabalik- balik sa imong nakita?

Pagsinati sa Simpleng Sumbanan

Susiha sa mga sumbanan gikan sa wala ngadto sa tuo? Unsay kausaban? Aduna bay nagkapareho?

Unsa man ang mosunod?

Unsa man ang mosunod?

Unsa man ang mosunod?

4. 2 4 6 8 10 12

Unsa man ang mosunod?

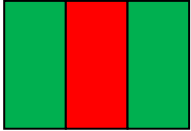
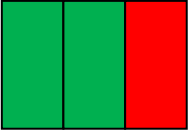
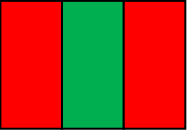
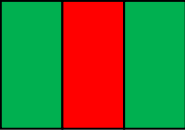
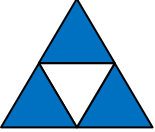
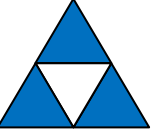
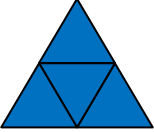
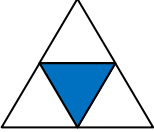
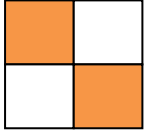
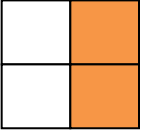
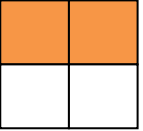
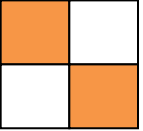
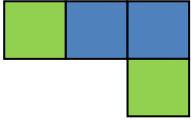
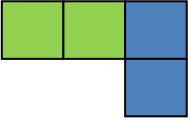
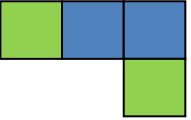
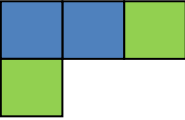
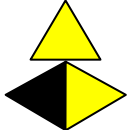
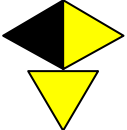
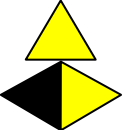
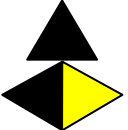

Unsa man ang mosunod?

Hinumdom:

Ang sumbanaan usa ka pahiluna nga gabalik-balik sa hustong han-ay. Kini pwede nga balik-balik nga kolor, numero ug uban pa pagpaangay.

Buluhaton 1

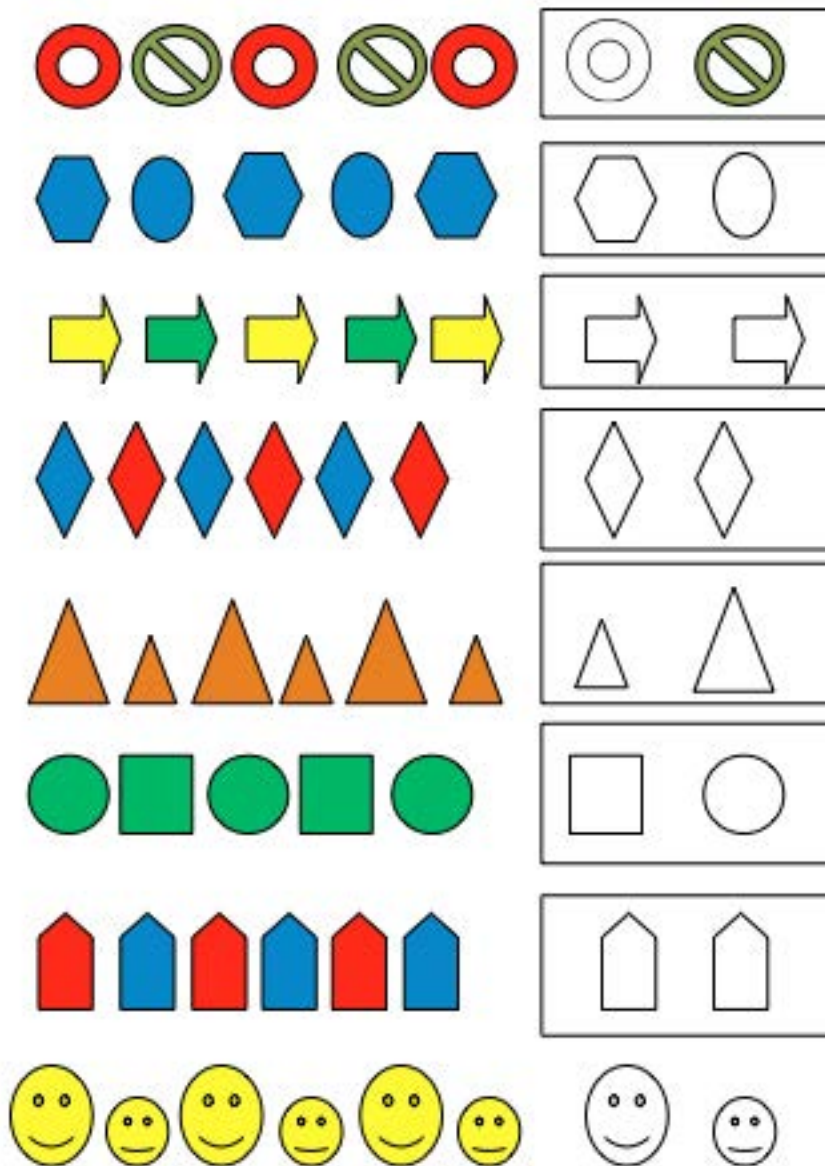
Hain ang pigura sa tuo ang pareha og sumbanan sa wala. Pilia ang letra sa hustong tubag. Sulati kini sa inyong kuwaderno.

1.		A		B		C	
2.		A		B		C	
3.		A		B		C	
4.		A		B		C	
5.		A		B		C	
6.		A		B		C	

Buluhaton 2

Kolore o butangi og bulok ang butang aron mahingpit ang sumbanan.

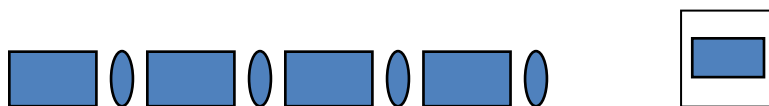
Pananglitan:

Buluhaton 3

Idibuho ug kolori ang mosunod nga sumbanan:

Pananglitan:

Pag-usab sa Porma Kolor Gidak-on

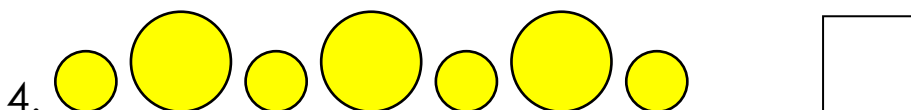
Pag-usab sa Porma Kolor Gidak-on

Pag-usab sa Porma Kolor Gidak-on

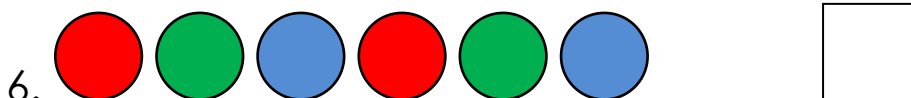
Pag-usab sa Porma Kolor Gidak-on

Pag-usab sa Porma Kolor Gidak-on

Pag-usab sa Porma Kolor Gidak-on

Pag-usab sa Porma Kolor Gidak-on

Buluhaton 4

Sulati ang sunod nga hustong numero nga nagsubay sa sumbanan.

Pananglitan:

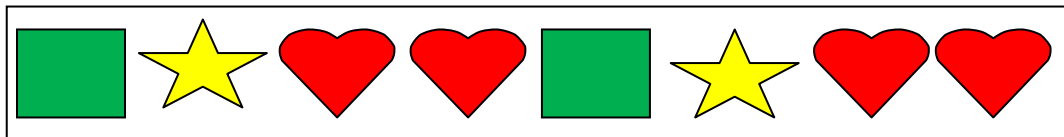
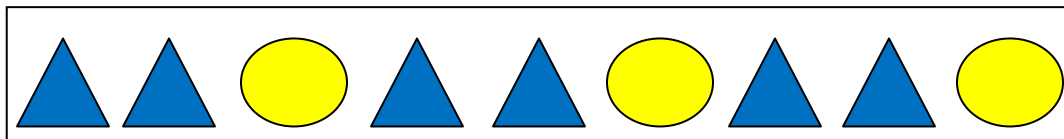
	1	1	2	2	3	3	4	<input type="text" value="4"/>
1.	1	3	5	7	9	11	13	<input type="text"/>
2.	5	10	15	20	25	30	35	<input type="text"/>
3.	5	6	5	6	5	6	5	<input type="text"/>
4.	1	1	1	2	2	2	3	<input type="text"/>
5.	3	6	9	12	15	18	21	<input type="text"/>
6.	1	5	9	13	17	21	25	<input type="text"/>
7.	2	5	8	11	14	17	20	<input type="text"/>
8.	10	20	30	40	50	60	70	<input type="text"/>
9.	2	6	10	14	18	22	26	<input type="text"/>
10.	1	6	11	16	21	26	31	<input type="text"/>

Gimbuhaton (sa Panimalay)

1. Maghimo og sumbanan gamit ang mga ginunting nga inyong nakita.

Pananglitan:

2. Maghimo ug **border** ginamit ang mga ginunting nga sumbanan para ibutang sa inyong **bulletin board** sa **classroom**.